

Dvojmesačník, marec – apríl 2017

Trenčín región

III/II
číslo 2
ročník 2

**Marián Filo ponúka
divinu na strome
a dezert z obrusu**
strana 18 – 19

Pán kuchár

Reportáž z konca kraja

Nulová čiara

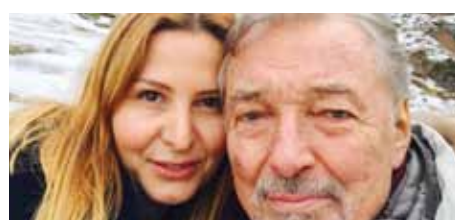
strana 7 – 9

Zábavná hra

Tajomstvá hradov

príloha 11 – 14

Z pošty

Prvá selfie Karla Gotta

strana 23

9 772453 794003

Redakčná inventúra: požičaný kroj a bez šibáka

Ďakujeme, ďakujeme a tešíme sa s vami. Množstvo novoročných prání a pozitívnych ohlasov, ktoré nám prišli do redakcie – či už mailom alebo klasickou poštou – na to sme hneď v úvode roka ani neboli pripravení. Dúfam, že sme všetci vykočili do nového roka tou správnou nohou a že sa nám na rôznych podujatiach skrižia cesty.

Posielate nám (a posielajte ich aj naďalej) najrôznejšie námety na reportáže, tipy na výlety, postrehy aj zaujímavosti z vášho okolia. Radi sa k vám prideme pozrieť a so zážitka-

mi sa podelíme aj prostredníctvom dvojmesačníka Trenčín región. Stále častejšie nám píšete, že tento náš „turistický bedeker“ chcete čítať aj v mestách. Niektorí si zvykli aj na webovú formu novin, no ako sami tvrdíte, papier je papier. Teší nás váš záujem, no zatiaľ stále platí, že nás môžete nájsť na mestských úradoch, v galériách, múzeách a rôznych kultúrno-informačných centrách po celom kraji.

S novým číslom očakávame aj príchod jari, nové turistické objavy a výzvy. Ja som jednu osobnú zvládol

vlani, keď som každoročné fotenie veľkonočnej oblievačky absolvoval v kroji. Chlapci zo Selca ma obliekli a vyzbrojili dokonca aj korbáčom. Vlastný kroj by bolo asi náročné ušiť, ale skúste mi poslať „recept“ na dobre upletený korbáč. Do budúcnosti sa určite nechám inšpirovať. Prípadne mi napíšte, ako vyzerala Veľká noc kedysi u vás a aká bola tá tohtoročná. Vaše listy si odložíme a najzaujímavejšie príbehy zverejníme.

Do šibania, priatelia :)
Radovan Stoklasa, šéfredaktor

Čo by ste odporučili návštevníkom Trenčianskeho kraja?

ANKETA BELUŠA

Božena a Pavol

My síce nie sme lyžiari, ale ak by niekto chcel tip na výlet, určite mu odporučím niektoré z okolitých lyžiarskych stredísk. Napríklad Mojtiín, Lazy pod Makytou, Čertov. Sneh už síce odchádza, ale hore možno ešte niečo je. Keby zas chcel niekto teplo a vodu, tak Nimnické kúpele.

Renata a Daniel

My sem chodíme len na víkend, žijeme v Mnichove. Užívame si skôr domáci oddych. Keď na výlet, tak Mojtiín. Či sú tu aj nejaké kultúrne podujatia, tak

o tých veľa nevieme, ale ani ich nevyhľadávame.

Martin

Ak si mám ísť niekde oddýchnuť alebo len tak zrelaxovať, tak sú to Trenčianske Teplice. Či už kúpele, alebo sa len tak poprechádzať do mesta. Možno je tam aj nejaká kultúra, najmä počas leta. Športové vyžitie je možné aj tu v okolitých lesoch. Prijemné prechádzky po okolí.

Kristína

Pravdupovediac, keďže tu žijem, tak

výlety neriešim v blízkom okolí, ale radšej idem niekam ďalej. Je možné, že tu máme množstvo zaujímavých aj pekných vecí a miest, ale ja som typ človeka, ktorý potrebuje ísť o niečo ďalej, aby som mala pocit „výletu“. Keď, tak rada chodievam do Terchovej, ale to je mimo nášho kraja.

Patrik

Podľa mňa je úžasný Trenčiansky hrad. K tomu je blízko lesopark Brezina, kde sa dá príjemne poprechádzať. Ak človek cez deň vyhladne, je niekoľko možností sa ísť najesť. Ja

tam mám obľúbenú pizzeriu. Keby som bol starší a niečo by ma bolelo, tak asi vybehnem do kúpeľov, trebárs v Trenčianskych Tepliciach. Je to pekné mestečko, tiež sú tam dobré reštaurácie. Bližšie sú síce kúpele tiež, v Nimnici, ale neviem o nich nič bližšie.

Ján (z TN) s vnúčatami

Ja v Beluši strážim vnúčatá, inak som z Trenčína. Keď deťom vymýšľam program, tak skôr v lete a to sú hrady v Trenčíne, Beckove, Čachticiach. Tiež Park miniatúr v Podolí. Teraz v zime chodia deti s rodičmi lyžovať. Napríklad na Čertov.

(ras)

Regiontour otvoril dvere do nášho kraja

Približne 800 vystavujúcich z 26 krajín, štyri dni prezentácií a viac ako 30 000 návštevníkov.

To je stručná charakteristika medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu Regiontour 2017, ktorý v januári (19. – 22.) znova otvoril brány po cestovných bažiacim turistom na brnianskom výstavisku. Tradične na ňom nechýbal ani Trenčiansky samosprávny kraj. Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región ponúkla atrakcie vo výstavnom stánku partnerských regiónov Juhomoravského kraja. „Odbornej i laickej verejnosti sme predstavili turistické poklady, tradičné miesta i nové produkty cestovného ruchu. Mnohí návštevníci veľtrhu náš kraj poznajú, živo sa oň zaujímajú, a to je dobré znamenie. Najväčší záujem

bol o naše hrady, kúpele, turistické trasy, cyklotrasy aj ľudové tradície,“ pripomenul predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici.

Dodal, že takéto stretnutia sú aj o nových kontaktoch, nápadoch, výmene skúseností i spolupráci. „Pred dvoma rokmi podpísal Trenčiansky samosprávny kraj Dohodu o spolupráci s Juhomoravským krajom. Teší ma, že podporu cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce má záujem prehlbovať aj nový hajtman partnerského Juhomoravského kraja Bohumil Šimek. Debatovali sme o možnostiach, ako ju zintenzívniť a ponúknuť ľuďom z oboch susedných krajov čo najviac.“ A konkrétne ktoré z prezentačných materiálov Trenčianskeho kraja išli najviac na „dračku“? „Asi tie, ktoré

sú najznámejšie – teda infomateriály o kúpeľoch v Trenčianskych Tepliciach, o hradoch Beckov, Čachtice, Trenčianskom hrade, zámku v Bojniciach. Návštevníci sa pýtali na Myjavské folklórne slávnosti, stretnutie na Javorine, na obľúbené jedlá v našom

kraji... Tém a inšpirácií bolo veľa, na veľtrhu sa na pozvanie hostiteľa prezentovali regióny z Rakúska, Chorvátska, Litvy, Ruska, Srbska, Maďarska, Poľska či dokonca z ďalekej Číny,“ dodal Gerlici.

(ver)

Ako krvavá Bátorička úsmevy rozdávala...

„Upratáť do päťdesiatich metrov štvorcových celý Trenčiansky kraj, vyselektovať to najdôležitejšie, a pritom upútať – to chce kumšt, odvahu i originalitu. Podľa reakcií ľudí sa to podarilo.“

Výstavný stánok nášho kraja, ktorý prezentoval to najlepšie z turizmu na

valdská.

Najväčší veľtrh cestovného ruchu a jeden z najvýznamnejších v strednej Európe nestratil na lesku a popularite. Nielen preto, že sa v bratislavskej Inchebe uskutočnil už jeho dvadsiaty tretí ročník a pritiahol asi 350 vystavovateľov z 22 krajín. No hlavne preto, že

zentačný kolorit kraja vkusne doplnili Oblastné organizácie cestovného ruchu Trenčianske Teplice a horná Nitra.

Trenčiansky stánok síce nepatrí rozlohou medzi najväčšie, ale elegantný moderný dizajn, bohatá ponuka propagačných materiálov, degustácia regionálnych špecialít i pohostinnosť

kraji. Ide o propagačný materiál, ilustrovanú mapku, kde hráči postupne navštívia jedenásť hradov, zámkov, hradných zrúcanín, rozhľadní a jaskýň v kraji. Zábavnou formou sa nielen deti, ale aj ich rodičia dozvedia tajomstvá i zaujímavosti o týchto pamiatkach, a pritom si zasúťažia. Prečo práve hrady a zámky? Veď v našom kraji majú najväčšiu koncentráciu spomedzi všetkých ostatných,“ vysvetľuje Eva Frývaldská. Keďže hra mala obrovský ohlas, rozhodli sme sa zaradiť ju do aktuálneho čísla nášho dvojmesačníka, priamo do stredu novín pre ďalšie využitie čitateľov.

(šte)

tohtoročnom veľtrhu cestovného ruchu ITF SlovakiaTour v Bratislave, navštívili posledný januárový vikend stovky návštevníkov.

„Vraciame sa domov s dobrým pocitom a tiež odľahčeným batožinovým priestorom. Návštevníkov veľtrhu ponuka v našom stánku zaujala. Takmer všetky prezentačné materiály, drobné propagačné predmety i brožúry sa rozchytali. Okrem iného aj viac ako dvetisíc kusov našich novín,“ konštatovala v nedeľu tesne po „záverečnej“ výkonná riaditeľka krajskej organizácie cestovného ruchu KOČR Trenčín región Eva Frý-

tvorcovia turistickej ponuky regiónov čoraz intenzívnejšie kladú dôraz na ľudovú kultúru, tradície, remeslá i tradičnú gastronómiu. To je menu, ktoré z roka na rok láka čoraz viac.

„Je dôležité, aby nám záležalo na odkaze našej histórie. Je užitočné, že znova objavujeme možno už objavené a ponúkame skryté poklady našich regiónov,“ pripomenul Juraj Gerlici, predseda KOČR Trenčín región. Práve táto organizácia prevzala hosťiteľskú taktovku za Trenčiansky kraj na veľtrhu organizovanom v gescii Ministerstva dopravy a výstavby SR. Treba tiež dodať, že pre-

mu vdýchli človečinu i kus histórie. V prvé dni tu pútala pozornosť krvavá grófká Alžbeta Bátoriová. Mnohí využili príležitosť „zvečniť sa“ s Čachtickou paňou, ktorá paradoxne rozdávala úsmevy na všetky strany. Tajomné podzemie obce Čachtice, ktoré dnes predstavuje stopäťdesiat metrov chodieb, kedysi slúžiacich ako úkrytové či vinohradnícke pivnice, zasa turistom priblížil člen OZ Slovenské podzemie Miroslav Bitarovský.

„Na veľtrh sme prišli s novinkou – vedomstnou spoločenskou hrou pre deti Tajomstvá hradov v Trenčianskom

Osobnosť cestovného ruchu Sylvia Maliariková

Život „zasvätila“ cestovnému ruchu, jeho rozvoju, milovanej rodnej hornej Nitre a najmä jej propagácii.

Aj vďaka nej sa o tomto regióne, jeho krásach a zaujímavostiach dozvedajú ľudia z celej krajiny aj spoza hraníc. A do sveta sa pritom nešíri len dobré meno Bojnického zámku či kúpeľov, ale aj množstva iných hornonitrianskych atrakcií. Sylvia Maliariková je celé desaťročia spätá s cestovným ruchom. Za svoju prácu prevzala na veľtrhu cestovného ruchu IFT SlovakiaTour 2017 ocenenie Ministerstva dopravy a výstavby SR – Osobnosť cestovného ruchu za rok 2016.

Profesijný život odštartovala na Bojnickom zámku a jeho oddelení marketingu, neskôr pôsobila ako vedúca odboru medzinárodnej spolupráce a cestovného ruchu na Úrade TSK. Momentálne je výkonnou riaditeľkou OOCR región HORNÁ NITRA – BOJNICE. Venuje sa destinačnému marketingu a manažmentu práve tejto atraktívnej lokality Trenčianskeho kraja. (ras)

Rozprávková čipkárka

Trenčiansky kraj priviezol jeden z pokladov priamo do bratislavskej Incheby na veľtrh turizmu. Ešte v októbri minulého roka Viediecky parlament na Slovensku pod záštitou europoslankyne Jany Žitňanskej a trenčianskeho župana Jaroslava Bašku slávnostne vyhlásil v októbri minulého roka v Uhrovci výsledky 15. ročníka súťaže Viediecka žena roka – Líderka roka 2016.

Výchýrené čipkárke Márii Mizerárovej ocenenie veľmi pristane. Okrem hlavného posolstva, prezentácie paličkovanej čipky, sa venuje ďalším remeslám bez hraníc – maľovaniu vajíčok včelím voskom, zbieraniu starých krojov či vareniu jedál starých materií. Odkaz ľudovej kultúry táto vzácna žena z Pobeďima s radosťou rozdáva za hranicami Slovenska, dokonca aj na Sicílii.

„Paličkovanej čipke sa venujem vyše štyridsať rokov. Naučili ma to staršie

ženy u nás v Pobeďime, ale aj z okolia Piešťan. Čipka z tohto regiónu sa považuje za najťažšiu, a aj najkrajšiu, ale je s ňou najviac roboty,“ rozvádza debatu na obľúbenú tému cechmajsterka Cechu čipkárov Slovenska.

Na veľtrhu ITF SlovakiaTour si v expozícii Trenčianskeho kraja vytvorila rozprávkový kútik. Obklopená čipkami, bábikami, odetá v nádhernom pobeďimskom kroji, s pokorou v hlase, skromnosťou na dušu a šikovnosťou pútala pozornosť naokolo. „Na slovenskej mape paličkovanej čipky ostalo len niekoľko bodov. Hlavne tam, kde nebolo po večeroch, počas zím čo robiť. Tak sa paličkovalo. A tiež v banských oblastiach a na miestach, kde sa nedalo na poliach veľa dopestovať. Snažíme sa, aby táto čipka z mapy nezmizla, preto fungujú kluby, ktoré ju držia pri živote.“ Táto záľuba si vyžaduje okrem maj-

strovstva aj kus trpezlivosti. „Nielen to. Na paličkovanie treba mať aj náladu, vtedy si pri tejto robote oddýchnete. Je síce náročná na zrak, sústredenie, občas aj chrbát zabolí, ale výsledok stojí za to,“ dodáva Mária Mizeráková. A či sa dá z paličkovania vyžiť? „Nie. Ide skôr o posolstvo, odkaz našich predkov než komerciu. Ľudia sa však prebúdzajú, pýtajú sa, občas prídu s konkrétnou požiadavkou. Málokto totiž vie, že vypaličkovať ríť čipky trvá aj niekoľko týždňov. Je to robota na nezaplatenie.“ (šte)

Hnedé zlato, najkrajší zámok, liečivé kúpele

Predstavujeme
okres PRIEVIDZA

Prievidzský okres má viacero naj – v rámci Trenčianskeho kraja je najväčší, najľudnatejší a dominuje aj z hľadiska počtu dedín a miest. V tomto regióne si každý turista nájde to svoje. Koho neočarí romantický Bojnický zámok či najstaršia zoológická záhrada, môže tu objaviť viacero turistických chodníkov, termálne kúpalisko aj banský skanzen v obci Cigeľ.

V najvýhodnejšej časti Trenčianskeho kraja leží okres Prievidza – ohraničený Banskobystrickým a Žilinským krajom a okresmi Iľava, Trenčín, Bánovce nad Bebravou a Partizánske. Rozkladá sa v

Hornonitrianskej kotline, ktorá je obklopená Strážovskými vrchmi, Malou Fatrou, Kremnickými vrchmi a pohorím Vtáčnik. Región pretína rieka Nitra, ktorá príberá množstvo prítokov.

Spomedzi všetkých slovenských okresov je práve prievidzský trinásty najväčší. Jeho rozloha je takmer 960 kilometrov štvorcových. Prvenstvo v kraji má tak z hľadiska plochy, ako aj počtu obyvateľov. V štyroch mestách a 48 dedinách žilo koncom roku 2015 vyše 135 000 obyvateľov.

Okresné mesto Prievidza nadobudlo súčasnú priemyselnú podobu po druhej svetovej vojne, a to najmä vďaka ťažbe hnedého uhlia.

Dovtedy bolo remeselníckym mestekom na križovatke obchodných a poštových ciest. Dnes nájdeme v Prievidzi viacero pamiatok, ktoré pripomínajú jej zaujímavú minulosť. Pozornosť pútajú kostoly, sochy, ale aj rušňové depo či meštiacke domy z 18. – 19. storočia, ktoré stoja na Námestí slobody a Hviezdoslavovej ulici. Dejiny mesta a regiónu môžete lepšie spoznať aj medzi múrmi Hornonitrianskeho múzea, ktoré spravuje Trenčianska župa. V rukách VÚC sú v baníckom okrese aj ďalšie dve významné kultúrne inštitúcie – Hornonitrianska knižnica a Regionálne kultúrne centrum.

Len kúsok od Prievidze sa na-

chádzajú Bojnice, mesto známe nielen úchvatným zámkom, ale aj zoológickou záhradou či Múzeom praveku. V Bojniciach sa zároveň nachádza jedna z trojice krajských nemocníc. Ani ten, čo chce využiť liečivú termálnu vodu, v tomto meste neobide naprázdno. Tamajšie kúpele sú známe priaznivými účinkami najmä na pohybové ústrojenstvo.

Na hornej Nitre síce dominuje priemysel, no tamajšie mestá nestavajú len na ňom. V Novákoch napríklad funguje od roku 2006 Národné centrum vodného póla. V Handlovej zase môžete nájsť okrem Kostola svätej Kataríny zo 14. storočia aj kamenné nemecké domy.

Nielen mestá, ale aj malé obce v prievidzskom okrese vedia zaujať. V obci Chalmová môžete navštíviť termálne kúpalisko, päť kilometrov od Prievidze máte zase možnosť pozrieť sa pod zem. Prehliadková trasa banského skanzenu sa začína na povrchu, pokračuje jazdou banským vláčikom do hneďdouhoľnej bane a kus priestorov prejdete aj peši. Kto dáva prednosť pobytu na čerstvom vzduchu, môže počas zimy navštíviť lyžiarske strediská Remata, Poruba či Fačkovské sedlo. V lete zase oživa vodná nádrž Nitrianske Rudno.

Na Remate lyžovačka i liaheň talentov

Lyžovačku na hornej Nitre si môžete užiť v niekoľkých menších strediskách. Jedným z najpopulárnejších je Remata – alebo Remäta. Oba názvy sú správne, ide o stredisko neďaleko Handlovej, ktoré však územne patrí pod obec Ráztočno.

Trochu adrenalinový prístup pre neskúsených šoférov neskôr vysriedla príjemná rodinná lyžovačka. Deti naučia základy lyžovania skúsení inštruktori, na svoje si prídu aj sánkari, snoubordisti, korčuliari a nájdete tu dokonca snoutubingovú dráhu. Za najrôznejšími atrakciami sem radi prichádzajú i nelyžiar, najoriginálnejšie sú pravdepodobne psie záprahy.

Hornonitrianske stredisko Remata je výnimočné aj tým, že od roku 1989 tu funguje centrum športu zdravotne postihnutých.

Jedným z odchovancov je aj

prievidzský rodák Jakub Krako. Spolu s navádzačom Branislavom Brozmanom naposledy zahviezdili na majstrovstvách sveta v talianskom Tarvisiu. Zrakovo postihnu-

tý zjazdár si domov priniesol tri medaily, z toho jednu striebornú a dve bronzové. Na Remate sa v lete pravidelne stretávajú deti s rôznym postihnutím na spoločnom kempu. Tréneri ich pozorne sledujú a hľadajú medzi nimi budúce paralympijské talenty. Špecifikom tohto tábora je, že deti sem neprichádzajú samy, ale v sprievode rodiča alebo asistenta, ktorý s ním trénuje počas roka. „Otcem kempov“ na Remate je bývalý výborný lyžiar, paralympijský reprezentant Slovenska, účastník paralympijských hier a tréner v jednej osobe Peter Matiaško. A práve v kempu v minulosti začínal aj úspešný zjazdár Jakub Krako.

Vďaka skanzenu sklo v Belej nevychladlo

Poháre, okná či rôzne darčekové predmety – sklo je dnes už bežnou súčasťou nášho života.

Rozmýšľali ste však niekedy nad tým, ako ho v minulosti vyrábali naši predkovia? Odpoveď môžete nájsť v obci Valaská Belá v okrese Prievidza. Konkrétne v unikátnom sklárskom skanzene, ktorý je jediný svojho druhu na Slovensku. Staré techniky a postupy si tu môžete nielen pozrieť, ale rovno aj vyskúšať.

Valaská Belá patrí medzi naše najväčšie obce. Rázovitá dedina obklopená krásnou prírodou leží na polceste medzi Ilavou a Prievidzou. Pozornosť púta tamjší kraj, a to nielen svojím zdobením, ale aj vekom. Plátenné ľudové odevy s typickou belianskou výšivkou sú najstaršími zachovanými odevmi vôbec.

Dedinka bola v minulosti známa nie iba typickým krojom, ale preslávila ju aj silná sklárska tradícia. Už od polovice 18. storočia vyrábali v osade Gápel, ktorá patrí do Valaskej Belej, tabuľové aj fúkané duté sklo. Sklársku hutu založili trenčianski jezuiti. Dobrá zvesť o zručnosti tamjších majstrov aj samotné výrobky sa rozšírili ďaleko za hranice

malej obce. Ich nasledovníkmi boli sklári, ktorí vyrábali chýrny krištál. Hoci je dnes tamjšia fabrika niekoľko rokov zatvorená, v rozbehnutej tradícii pokračuje sklársky skanzen.

Nachádza sa v samotnom centre obce a okrem toho, že tu spoznáte sklársku históriu, naživo si môžete pozrieť aj praktickú ukážku remesla. Dozviete sa, ako sa kedysi sklo fúkalo, tvarovalo aj zdobilo. Zároveň zistíte, aké nástroje pri tejto práci naši predkovia kedysi používali.

Okrem sklárskeho náradia sa v skanzene nachádza aj špeciálne upravená pec. Trvá jeden celý deň, kým sa rozohreje. Správna teplota je však dôležitá – kremeň, sóda a vápenc sa totiž pri teplote nad 1400 stupňov Celzia zmenia na sklovinu. Najskôr

má hustotu, ktorá pripomína med. S klesajúcou teplotou tuhne, až sa z nej stáva pevné sklo. Tí, čo nájdú odvahu a neprekáža im teplo, si môžu v skanzene za pomoci ručnej sklárskej pišťalky vyfúknuť svoj vlastný nápad. Netradičná prehliadka trvá približne 50 minút, počas ktorých uvidíte postup výroby šiestich výrobkov – od drobných suvenírov až po zložitejšie a väčšie úžitkové sklo.

Sklársky skanzen je určený pre všetky vekové kategórie – žiaci a študenti tu môžu absolvovať zážitkové vyučovanie, rodiny s deťmi zažijú netradičný výlet a na svoje si prídu aj dospelí. Skanzen nemá klasické otváracie hodiny, navštíviť ho môžete len v určených dňoch alebo po dohode.

Okres Prievidza zastupujú v Trenčianskom samosprávnom kraji desiat poslanci:

Ing. Ján Bodnár

poslanec TSK, člen komisie dopravy TSK, podnikateľ, kandidoval za Smer-SD

RSDr. Ján Cipov

poslanec TSK, predseda komisie regionálneho rozvoja a cestovného ruchu TSK, člen mandátovej komisie TSK, starosta Lehoty pod Vtáčnikom, Smer-SD

PaedDr. Štefan Gaman

poslanec TSK, člen komisie školstva, kultúry, mládeže a športu TSK, riaditeľ Strednej obchodnej školy obchodu a služieb v Prievidzi, Smer-SD

MUDr. Mohamed Hemza

poslanec TSK, člen komisie sociálnej pomoci a zdravotníctva TSK, lekár, Smer-SD

JUDr. Katarína Macháčková

poslančka NR SR, poslankyňa TSK, členka komisie sociálnej pomoci a zdravotníctva TSK, členka komisie legislatívno-právnej TSK, primátorka Prievidze, nezávislá

Dvojstranu pripravila (baš)

Hliva zasýti okres, rajčiny celé Slovensko

Región hornej Nitry je viac ako storočie známy najmä baníckou činnosťou. No okrem hnedého uhlia sa v tamojšom podzemí ukrývajú aj ďalšie poklady – geotermálna a banská voda. Vďaka nim sa baníci pustili do farmárenia aj chovu rýb. Produkty s prívlastkom banícky sa dostali do našich obchodov aj školských jedální.

V 90. rokoch sa hovorilo o útlme baníctva a niektoré ťažobné úseky sa uzatvárali. Práve k tomu obdobiu sa viažu aj začiatky prvej netradičnej banskej činnosti – pestovaniu hlívy ustricovej. Vo vlhkom a teplom podzemí nováckej bane sa jej darí už viac ako 20 rokov. „Uvažovali sme, ako vhodne zužitkovať opustené banské chodby. Najskôr to bol experiment. Testovali sme, či je prostredie bane vyhovujúce pre pestovanie húb. Pokusy potvrdili, že podmienky v bani sa teplotou, vlhkosťou a vetraním približujú optimu,“ vysvetľuje hovorkyňa Hornonitrianskych baní Adriana Siváková. Ročne tu dopestujú približne 20 000 kilogramov tejto huby. Časť produkcie smeruje do predajní, ale aj do reštaurácií či školských jedální v prievidzskom regióne.

Baníci však nezostali len pri hlíve. V polovici decembra 2010 zasadili v skleníkoch svoje prvé rajčiny. Podľa Adriany Sivákovovej kladú dôraz najmä na ich ekologické pestovanie, teda aby boli vždy zrelé, čerstvé a tým pádom chutné. Oceňujú to už aj spotrebiteľia, celá produkcia totiž končí na domácom trhu. „V dvoch skleníkoch vypustujeme ročne cca 1 500 000 kg paradajok, čím

sme sa stali druhým najväčším pestovateľom na Slovensku,“ doplnila Siváková.

Naposledy sa baníci vrhli na chov rýb, konkrétne teplomilného sumčeka afrického. Využili pritom banskú vodu s teplotou 16 – 18 °C, ktorá dovtedy voľne vytekala z portálu starej a novej štólne bane Handlová. Chov rýb s ročnou kapacitou 1000 ton je podľa Sivákovovej najvýkonnejším v rámci Európskej únie. Aj keď celosvetová konzumácia rýb zaznamenáva rekordnú úroveň, spotreba na jedného obyvateľa Slovenska je dlhodobou nízkou. „Zdá sa, že kvalitnú sladkovodnú rybu – sumčeka afrického – ešte slovenskí spotrebiteľia dostatočne neobjavili,“ myslí si Siváková. Mäso sumčeka afrického je pritom kvalitné, nemá vnútro svalové kosti ani výrazný rybaci pach. Zároveň je bohaté na bielkoviny aj na zdravie prospešné omega 3- a omega-6 mastné kyseliny.

Okres Prievidza zastupujú v Trenčianskom samosprávnom kraji desiatí poslanci:

PhDr. Štefan Mjartan

poslanec TSK, člen komisie regionálneho rozvoja a cestovného ruchu TSK, starosta obce Cigeľ, Smer-SD

PaedDr. Elena Porubcová

poslankyňa TSK, poslankyňa a mestského zastupiteľstva v Prievidzi, predsedníčka mandátovej komisie TSK, členka

komisie školstva, kultúry, mládeže a športu TSK, riaditeľka Gymnázia V. B. Nedožerského, koalícia KDH, SDKÚ-DS, MOST-HÍD, NOVA, SaS, OKS

Ing. JUDr. Jozef Stopka, PhD.

poslanec TSK, predseda komisie dopravy TSK, člen komisie legislatívno-právnej TSK, prednosta Okresného úradu Trenčín, Smer-SD

Ing. Richard Takáč

podpredseda TSK, poslanec mestského zastupiteľstva v Prievidzi, člen komisie legislatívno-právnej TSK, člen komisie

rozvoja a cestovného ruchu TSK, Smer-SD

PhDr. František Tám

poslanec TSK, člen komisie pre financie, rozpočet a investície TSK, primátor Bojníc, Smer-SD

Dnešné menu: okres Prievidza na tanieri

POLIEVKA

Májovková polievka

májovky, prípadne šampiňóny 200 g, hrubá múka 200 g, vajce 1 ks, soľ ¼ PL, mletá červená paprika ¼ PL, petržlenová vňať ¼ PL

Očistené a nakrájané májovky vložíme do hrnca, zalejeme vodou a privedieme do varu. Osolíme podľa chuti, vložíme kytičku zelenej petržlenovej vňate a varíme do mäkka. Po zmäknutí májoviek uvarenú vňať vyberieme, polievku dochutíme podľa potreby soľou a pridáme červenú papriku. Z hrubej múky a vajíčka pripravíme cesto na drobky, ktoré z cesta odtrhávame a hádzame ich do polievky. Všetko spolu prevaríme.

MÚČNIK

Peltschen – kysnutý koláč

hladká múka 400 g, cukor 100 g, maslo 250 g, vajce 1 ks, droždie 30 g, mlieko 100 ml, soľ ¼ PL, dyňa 400 g, cukor 150 g, mak 5 PL, škoricová 2 ½ PL, jablká 200 g, mrkva 200 g

Ako plnku môžeme použiť aj tvaroh alebo lekvár s makom. Kvasnice rozpustíme v mlieku, pridáme múku a spolu premiešame. Hmotu necháme asi polhodinu kysnúť. Pridáme cukor, vajce, soľ, maslo a všetko spolu dobre premiešame. Cesto sa musí nechať aspoň polhodinu dobre odležať. Medzitým spravíme plnku. Mrkvu a jablká dobre umyjeme, očistíme, najemno nastrúhame a zmiešame spolu s cukrom a škoricou. Potom asi 10 minút na masle podusíme. Nakoniec pridáme zomletý mak a ešte chvíľu podusíme. Z polovice cesta vyvaľkáme tenký koláč s priemerom 40 cm, na ktorý rovnomerne natrieme polovicu plnky, ale okraje 10 – 15 cm necháme čisté. Okraje koláča potom zodvihne, na ich stred rovnomerne poukladáme tenké plátky žltej repy a zvyškom cesta prekryjeme. Pripravený koláč necháme chvíľu postáť. Koláč dáme na vymastený plech a potrieme ho žltkom. Pečieme asi 30 minút, kým kraje koláča nebudú zlatožlté.

HLAVNÉ JEDLO

Grullnpelstchen – zemiakový koláč

polohrubá múka 300 g, hladká múka 150 g, vajce 1 ks, zemiaky 300 g, slanina 200 g, cibuľa 150 g, soľ ¼ PL, mleté čierne korenie ¼ PL, cukor 2 PL

Z múky, vajca, soli a cukru vypracujeme cesto. Zemiaky uvaríme v šupke, očistíme a roztlačíme. Na slaninke orestujeme nakrájanú cibuľu, premiešame so zemiakmi, dochutíme soľou a korením. Vypracované cesto rozdělíme na polovice, rozvaľkáme, rovnomerne rozotrieme zemiakovú hmotu a prikryjeme druhým plátom cesta. Dáme upiecť. Po upečení môžeme posypať opráženou slaninkou alebo na sladko práškovým cukrom.

ŠPECIALITA

Promptai – pálenka

cukor 300 g, studená voda 1 l, klinček ¼ PL, škoricová kôra, slivovica 500 ml

Do hrnca dáme variť 1 l vody a 300 g cukru. Za stáleho miešania skaramelizujeme 200 g cukru, zalejeme 0,5 l slivovice, pridáme klinčeky, škoricovú kôru a varíme, kým sa cukor celkom nerozpustí. Necháme vychladnúť, precedíme do pripravenej prevarenej vody, nalejeme víny lieh a chvíľu povaríme. Vychladený nápoj nalejeme do fliaš.

Pripravila (baš)

Nulová čiara

Možno sa divíte, čo má Koš spoločné s reportážou Na konci kraja. Veď ide o (donedávna) strediskovú obec prievidskeho okresu, navyše ležiacu v známom trojuholníku Prievidza, Bojnice, Nováky... V Koši je všetko inak. V istom okamihu sa tu zastavil čas a hrozil mu koniec. Katastrofické plány sa nenaplnili, narodila sa najmladšia dedina Trenčianskeho kraja.

REPORTÁŽ, KOŠ

Sadáme so starostom do terénneho auta. Míňame prvú z výstražných tabúl, kde je červené na bielom uvedené, že do poddolovaného územia vstupujeme na vlastné riziko. Starosta vysvetľuje, že každý prejazd autom z horného konca Koša, súčasného centra dediny, na dolný koniec je polozakázaný. A hranicou medzi dvoma svetmi, minulým a dnešným, je nulová čiara. „Na dolnom konci žije zopár rodín, na hornom všetci ostatní, čo v dedine ostali alebo sa prisťahovali. Medzitým cesta a z oboch jej strán veľké nič. Lenže na dolnom konci máme aj dva cintoríny, a keď chcú Košovci zapáliť na sviatok svätých najbližším sviečkou, musia ísť kilometre naokolo. To je na hlavu, preto im obecný úrad vystaví priepustku.“

Najskôr búral, potom staval

Štefan Zavadinka je starostom obce dvadsiaty šiesty rok. Rodák z Trenčína sa do Koša priženil, s manželkou sa spichli počas stredoškolských

V Koši sa z ťažby uhlia spamätali, pomohla im KSS, pozývajú na prvomájové brigády a klonujú kaplnky

čias. „Ona cestovala do Púchova, ja do Považskej Bystrice a napokon bol z toho Koš. Doteraz a šťastne,“ konštatuje Zavadinka, povolaním stavebný inžinier. Na vysokoškolský diplom si nepotrpí, pomohol mu na začiatku profesijnej kariéry. Až neskôr zasadol na starostovskú stoličku. „Prišiel som do dediny v čase, keď sa to láma. Možno dvadsať rokov predtým sa hovorilo, že kvôli plánovanej ťažbe hnedého uhlia bude hlavná časť dediny vystáňovaná. Rozhodnutie vlády tento proces zoficiálnilo, v roku 1985 sa pod nami už fáralo. Bol som pri tom, ako sa Koš

vyľudňoval, presídľoval a následne aj pri tom, ako sa inde postavil na nohy.“

Pohľad z okna auta sprevádza nostalgia i dobrodružstvo. Po provízornej a vyvýšenej asfaltke prechádzame niekdajším stredom dediny. Okolo cesty je zvlnený reliéf, prepadnutá zem, plytké doliny, zamrznutá voda. Januárový sneh dostatočne zakryl stopy ťažobnej činnosti, ktoré príchod jari odhalí donaha. Len podľa starostových slov identifikujeme, že tu a tam sa vytvorili jazzerá, mnohé z nich zasypali. Aj hlboký kráter po tragédii v bani Nováky, ktorá si vzala štyri ľudské životy. To bol extrém.

Bane sa postarali

V katastri obce sú miesta, kde sa zem prepadla o šesť-sedem metrov. Nie zo dňa na deň, postupne. Dom, popri ktorom prechádzame a na ktorý sa pri asanácii v osemdesiatych rokoch zrejme pozabudlo, je toho príkladom. A predstavte si, ostal celý, ako chalupa dodnes obývatel'ný, s malou jazvou na priečelí. Starosta Zavadinka upresňuje: „Nemyslím si, že sa na tento dom zabudlo. Skôr ľudia z neho nechceli odísť. Bol to ich život a chceli tu dožiť – za akúkoľvek cenu a so všetkými následkami. Keby im ponúkli aj Bojnický zámok, poďakovali by sa. Takých rodín bol zlomok, štyri-päť. Všetci ostatní z asanačnej oblasti pristali na náhradné bývanie od baní,“ argumentuje, pričom slovo náhradné zámerne kladie do úvodzoviek. „Napríklad taká rodina s rodičmi a dvoma dospelými deťmi v staršom dome. Ak súhlasili s presťahovaním, okrem rodičov mali

aj deti o samostatné bývanie postarané. Často modernejšie, komfortnejšie, s infraštruktúrou, so službami. Také veľkorysé boli bane. Boli prípady, že si ľudia pred príchodom eura byty od baní odkúpili za 40 000 korún, aby ich následne za túto sumu predali. Ale v eurách. Myslím si, že Košovci (tak si hovoria domáci, hoci spisovne sú Košania) neškodovali, nemôžu povedať jediné krivé slovo. Minule som stretol jednu paniu, čo sa presťahovala do paneláka v meste. Vraj, ako sa jej vodi, či jej nie je clivo... Ona mi na to, že do Koša by sa nevrátila už ani strašiť. V týchto zlomových časoch sa lámali aj charaktéry. Rodiny sa kvôli vidine majetku hašterili, rozkmotrili, súdili,“ dodáva Zavadinka.

Starenka lipa

Terénny autiak zaparkoval pri Šajbách, bývalom majeri, ktorý leží tesne pred hranicou so Sebedražím. Dnes tu stojí len zopár chalúp a takmer päťstoročná lipa. Aj ju chceli prihlásiť do súťaže Strom roka, kým ju neskolila búrka. „Museli sme ju orezať, aby neodišla úplne. Takže najskôr vyliečiť, až potom vystavovať. Ale keď zakvitne, prevísnuté konáre ju uzavrujú až po zem a ste v náhernej voňavej lipovej obývačke. Mysleli sme aj na budúcnosť našej starenky a v roku milénia sme zasadili dva jej štepy. Prvá dcéra vyrastá len kúsok opodiaľ, druhá priamo na námestí pri kaplnkách.“ Z lipového opojenia späť do reality. Ešte trocha nadhadzovačiek po prašnej ceste a sme v cieľi, kde sa najnovšie prepadáva pôda. Banská ťažba si nevyberá, niekde uberie, inde pridá. Vraj tridsať rokov po skončení ťažby existuje riziko, že sa zem pohne. Napríklad na tomto mieste odkaz z bane vymodeloval z rovného poľa jazierko, dolinu a vytvoril špeciálnu flóru. Ozajstnou perlou sú aj mokrade so vzácnymi vtákmi a obojživelníkmi, no v ľade a snehu toho veľa nevidíme.

Starosta je poľovník. Vystúpi z auta, z kufra vyberie plné vedro kukurice a zamieri na staré známe miesto. Stádo sŕn je odvážnejšie, sledí za prvým chrastím. „V našom poľovnom revíri máme všetko, vysokú, medvede aj rysy. Tých je

tu veľa, aj minule som našiel mladú srnu, ako jej vytrhli kus mäsa zo stehna. Rysy milujú stehná.“ Okružná jazda sa končí, z divočiny je to do dediny a tepla kúsok.

Definitívny koniec?

V druhej polovici minulého storočia patril Koš s rozlohou 1358 hektárov a takmer 3500 obyvateľmi medzi strediskové obce prievdzského okresu. Vtedy už bolo známe, že pod ňou sú obrovské náleziská hnedého uhlia. Zhora vyriekli ortiel, že Koš ustúpi ťažbe. V praxi to znamenalo, že rozloha ostala, ale počet obyvateľov sa v roku 1990 znížil na 730. Takmer 3000 ľudí odišlo a viac ako 200 domov zrovnali so zemou. Čo ďalej? Definitívny koniec alebo začať od bodu nula? Koš sa zomkol. Zachránil, čo sa dalo, a začal dýchať.

Sedíme v kancelárii starostu, ktorá je súčasťou moderného, rozľahlého komplexu – takýto obecný úrad s poštou, telocvičňou, fitnesscentrom, klubovňou, saunou, zasadačkou, priestormi na prenájom by všade inde privítali s otvorenou náručou. Vedľa úradu je moderný kostol, farský úrad, pri ňom supermarket, cukráreň, poniže škola s modernou prístavbou, dve multifunkčné ihriská, tenisové kurty, detské ihrisko, najnovšie aj pizzeria. Vymenovali sme vám základné piliere priestraného námestia s dvoma kaplnkami, takmer navlas rovnakými.

Štefan Zavadinka sa zdvihne zo starostovskej stoličky – sedí tam už od roku 1991. Zo skrine vyčaruje červené tričko s nápisom KSS, s.r.o. Usmeje sa – tento typ trička určite nemáme... „V našej dedine v komunálnych voľbách kandidujú len nezávislí, roky rokúce. Nie je tu žiadna stranická bunka. Jediné, čo tu máme, je KSS. Neľakajte sa, to je skratka pre Košovskú stavebnú spoločnosť.“

My sme KSS

V hektickom roku 1991 sa nielen vyprázdnila dedina, ale aj predčasne uvoľnila stolička starostu. A na ňu sa v predčasných voľbách veru nikto nehrnul. Prehovorili stavbára Zavadinku, už bol v Koši doma. Navyše pomáhal v krízových časoch pri asanačných prácach. Súbežne s tým prišla spoločenská objednávka na reštart dediny. Poskytnúť nové bývanie, služby, kvalitný život Košovcom, ktorí sa rozhodli v obci zostať. A zároveň prilákať nových obyvateľov na horný koniec – do epicentra dediny. „Prečo máme dať zarobiť cudzím, keď máme skúsenosti, sme doma, všetko vieme postaviť sami, lacnejšie a zarobené môžeme vrátiť do obce?! Založili sme stavebnú skupinu KSS a všetko nové, čo v obci vidíte, aj rodinné domy, takmer sto bytov, realizovala práve ona. Keď sa stretávam so starostami z okolia, ktorí sú tiež dlhšie pri kormidle, občas ma pošteklia: čo ste si v Koši zbúrali, a ty si na to ako stavbyvedúci dohliadal, to ste si

znovu postavili, ale krajšie.“

Za vyše dvadsať rokov pribudlo v obci takmer 400 obyvateľov, dnes ich je presne 1138. Nádejné číslo. Vďaka prílivu mladých rodín sa Koš stal najmladšou obcou v Trenčianskom kraji, no nie všetko išlo ako po masle. Rátovať bolo treba základnú školu, so 70 školákmi jej hrozil zánik. Dnes má spojená škola 240 žiakov a novú prístavbu.

Slávna Moskva v Koši

„Život našej obce sa zďaleka netočí len okolo ťažby uhlia. Sprevádza ju bohatá a pestrá história, patrí medzi najstaršie osídlenia na hornej Nitre. V tomto roku si pripomínáme 650. výročie prvej písomnej zmienky,“ hovorí Ján Gajdošík,

dlhé roky kronikár a vážena persóna kultúrneho a spoločenského života. „Málokto vie, že v chotári obce bol počas druhej svetovej vojny židovský tábor. Slávni rodáci? Hlavne jazykovedec, lexikograf a pedagóg Peter Tvrdý, autor prvého slovenského frazeologického slovníka. V Koši sa darilo aj športovcom, hádzanárkym a členky Slávie ZDŠ Koš Marta Pernišová, Katka Beňušková a Júlia Kolečányiová to dotiahli až na olympijské hry. Dokonca Július Toček získal na olympiáde v Tokiu v roku 1964 bronzovú medailu v osemveslici. Veľká sláva bola v roku 1977 na našom futbalovom štadióne. Hostili sme slávny CSKA Moskva s trénerom Vsevolodom Bobrovom. Skončilo to síce 1:7, ale takmer dvetisíc divákov vďaka tleskalo. Veď slávna Moskva v Koši... V roku 1919 bol založený ochotnícky divadelný súbor, odohral 123 hier, medzi najpopulárnejšie patrili Kamenný chodníček od Ferka Urbánka. Dušou kultúry v obci je Františka Pišová, veľkú radosť nám robí kultúrno-folklórny súbor Lučina,“ vyratáva z množstva aktivít Ján Gajdošík.

Kaplňka na kolesách

Obec sa dostala do hľadáča médií aj v závere roka 2000. Na žiadosť pamiatkového úradu transportovali gotickú svätyňu ako súčasť Kostola svätého Ondreja, patróna obce, z dolného konca do súčasného centra dediny. „Pôvodný gotický kostol pochádzal z roku 1410 a slúžil až do roku 1940. Potom bol pre obec s 2000 obyvateľmi primálny. Na jeho mieste vybudovali farníci nový kostol, pričom zachovali kaplnku s oltárom a sochou sv. Ondreja apoštola. Málokto vtedy tušil, že pod touto kultúrnou pamiatkou sú náleziská uhlia a po rozhodnutí vlády mal aj kostol padnúť za obeť ťažbe. Vykonali tu viaceré prieskumy a pamiatkovú ochranu kostola zrušili. Lenže na popud viacerých obyvateľov bol v roku 1990 kostol znova uznaný za kultúrnu pamiatku a títo obyvatelia bojovali aj za zachovanie kostola na pôvodnom mieste. S tým sme nemohli súhlasiť. Asi 800 ľudí bývalo na hornom konci a do pôvodného kostola by muselo dochádzať cez územie narušené ťažbou uhlia. Baníci nám napokon postavili nový kostol a kópiu pôvodnej kaplnky na dnešnom námestí a premiestnili tam oltár aj vzácne pamiatky. Lenže sedem statočných stále protestovalo, a tak na popud Národnej rady SR pôvodnú kaplnku premiestnili v celosti z dolného konca vedľa nového kostola,“ vysvetľuje štrápacie okolo kaplnky Zavadinka.

Pamiatka chátra

Ale to ešte nie je všetko. Transport svätyne s hmotnosťou 500 ton sa realizoval 6. decembra 2000, príprava trvala tri roky, s technikou pomohli zahraničné firmy a celé to stálo 14 miliónov korún. „Kým na dolnom konci nakladali kaplnku na železobetónovú dosku za hustej hmly, po štyroch hodinách a pri príchode na námestie obec zalialo jasné svetlo. Kaplnka vyšla z hmly a mnohí to považovali za zázrak,“ dopĺňa starosta, ktorého zároveň mrzí, že sa pôvodný projekt nedokončil. A kaplnka, kultúrna to pamiatka, chátra. „Nenašlo sa vtedy päť miliónov na jej kompletnú rekonštrukciu – teda zabezpečenie, uzavretie, dokončenie okien... Je to škoda. Vlastníkom kaplnky a pozemku je obec, ktorá zvyšné peniaze na opravu kaplnky nemá, preto sa pokúsila získať financie na opravu z eurofondov, no zatiaľ bezúspešne. Ešte šťastie, že máme druhú kaplnku s pôvodným oltárom v starostlivosti obce a plne slúži svojmu účelu,“ dodáva starosta.

Peripetie s kaplnkou priniesli Košovcom dva svetové unikáty. Ako prví na svete previezli kompletnú budovu z jedného miesta na druhé. A jedine v Koši dokážu naklonovať rovnakú kaplnku a umiestniť ju vedľa pôvodnej, len pár metrov od seba.

V tričku na brigádu

To najlepšie na záver. V Koši sme k tričkám KSS dostali od starostu Zavadinku aj pozvánku. „Chlapi, čo robíte poslednú aprílovú sobotu? Máme prvomájovú obecnú brigádu, pravidelne už dvadsaťštyri rokov. Ešte nikdy nepršalo. Začínali sme pri priekope, skromne, piati-šiesti. Po robote sme otvorili fľašu vína, v igelitke chlieb, slaninka, kus klobásy. Posledných desať rokov prišlo minimálne dvesto ľudí. Končíme pri kapustnici na štadióne. A oblečte si tie tričky KSS, podľa nich vás spoznáme...“

Radovan Stoklasa
Martin Petrík
foto: archív obce, ras

Na opravu ciest dvadsať miliónov

Kvalitné cestné komunikácie sú priam nevyhnutnosťou pre kvalitu života každého z nás. Ani v našom kraji stav ciest rozhodne nie je ideálny.

V úvode roka 2016 sa krajskí poslanci zhodli a podporili štyri projekty opráv ciest, ktoré by mali byť uhradené z prostriedkov EÚ. Úsek Trenčianska Teplá – Dežerice pomôže okrem domácich aj kúpeľným hosťom z Trenčianskych Teplic, časť cesty Partizánske – Hradište sa zasa zjaví množstva výtlkov, ktoré vznikli počas výstavby kanalizácie. Po rokoch žiadostí a urgencií sa opravy dočká aj most Orlové z Považskej Bystrice do Domaniže. Nový povrch bude mať aj cesta medzi Novým Mestom nad Váhom a Myjavou. Z takmer 30-kilometrového úseku sa začne od najkritickejšieho medzi Palčekovým vrchom a Myjavou, ktorý je súčasťou spomínaného projektu pre európske spolufinancovanie. Štyri europrojekty obsiahnu takmer 20 kilometrov a vyžadujú si 20 miliónov eur.

(rev)

Z ušetrených peňazí na modernejšie nemocnice

Pacienti a lekári majú modernejšiu nemocnicu.

V roku 2016 v nej VÚC preinvestoval viac ako 700-tisíc eur na operačnej sále chirurgie: nový stôl, operačná lampa, odsávačka a echokardiograf. Na oddelení ORL (otorinolaryngológie) zrekonštruovali operačnú sálu a obnovili technologické vybavenie. Ocenia to najmä lekári, urýchlili sa tým predoperačná príprava. Pacienti zasa privítali nové výťahy – dva osobné a dva lôžkové. V roku 2017 sa v Považskej Bystrici vybuduje geriatrické oddelenie, rozšíria jednotku intenzívnej starostlivosti a pribudne nemocničný informačný systém. Investičné náklady sa odhadujú na 2 milióny eur.

„TSK sa snaží každý rok zvyšovať investície do svojich nemocníc. Aj tento rok sú naplánované

do NsP Považská Bystrica a mali by uľahčiť prácu zamestnancom na internom oddelení rozšírením internej JIS. Nebolo by možné vyčleniť tieto finančné prostriedky z rozpočtu TSK, ak by kraj už od roku 2014 nezačal šetriť, využívať elektronické aukcie a elektronický kontraktačný sys-

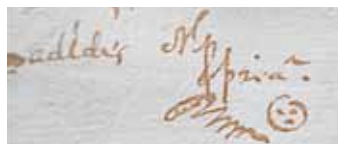
tém. Každý rok to predstavuje úsporu v priemere 2 milióny eur. Tieto finančné prostriedky potom vieme investovať do ďalších kompetencií, ktoré občania kraja potrebujú,“ pripomenul trenčiansky župan Jaroslav Baška.

(rev)

Najstarší a svetový smajlík je z Trenčína!

Bulvár prináša spektrum najrôznejších informácií. Od tragédií, cez prešľapy celebrit, banality až po najkurióznejšie kuriozity. Jednu z nich prednávať odhalil Nový Čas v Štátnom archíve v Trenčíne. Jeho riaditeľ Peter Brindza totiž objavil dokument, v ktorom miestny notár Ján Ladislaves z Trenčína použil smajlíka. Písal sa rok 1635 a podľa dostupných informácií ide o

najstaršieho smajlíka na svete. Pravdepodobne sa tešil, že pri kontrole mestských účtov nenašiel žiadne pochybenia, nemal k nim ani námietky, a tak sa na záver dokumentu pri podpise pousmial. Šéf úradu a historik v jednej osobe Peter Brindza pre Nový Čas opísal nález, ktorý prepísal históriu emotikonov. „Keď som dokumenty zaraďoval do fasciklov, všimol som si smajlíka. Hoci bola tvárička malá,

okamžite mi udrela do očí, priam až svietila z dokumentu. Vtedy som ešte nevedel, že je pravdepodobne najstarší na svete.“

Správa o trenčianskom smajlíkovi neostala v povedomí len slovenských

čitateľov. Atrakcia z útrov Štátneho archívu v Trenčíne zaujala novinárov z celého sveta. Informácie o najstaršom smajlíkovi si prečítali ľudia v Rusku, Amerike, Číne, Indii, na Filipínach... Svetové smajlíkovské prvenstvo sa doteraz pripisovalo anglickému básnikovi Robertovi Herrickovi. Ten však smajlíka použil o 13 rokov neskôr ako trenčiansky notár Ján Ladislaves.

(ras)

Školské exkurzie podporí mestská radnica i kraj

Zaplatiť 20 či 30 eur za školský výlet do poľského Osvienčimu či švajčiarskeho CERN-u si nemôže dovoliť každý rodič.

Žiaci základných a stredných škôl si pritom dejepisné, geografické aj prírodopisné exkurzie pochvaľujú. Samotní učitelia potvrdzujú, že raz vidieť je lepšie ako stokrát počuť.

Martin Znášik z partizánskeho gymnázia organizuje práve technicky zamerané výlety. Najnovšie objavil IQ v Liberci a v podobných múzeách oceňuje najmä možnosť dotknúť sa exponátov a vidieť zákonitosti fyziky a sveta naživo. Zuzana Vraňáková je zas učiteľkou dejepisu na základnej škole a na jej hodinách sa žiaci prvýkrát stretávajú napríklad s pojmom holokaust. No keďže médiá a internet

sú plné rôznorodých informácií, je aj na nej, aby žiakom podala históriu čo najpresnejšie. Práve pri téme holokaustu je nenahraditeľnou učebnou pomôckou návšteva Osvienčimu, Serede či múzea SNP v Banskej Bystrici. Prehliadka takéhoto múzea či technického centra však stojí a

padá na rodinných rozpočtoch.

Riaditeľka ZŠ R. Kaufmanna v Partizánskom Jana Somogyiová pravidelne spája triedy, a dokonca aj ročníky, len aby naplnila autobus na tematické exkurzie. Miestna radnica prišla s riešením. Prehliadky miest, ktoré poznačili hrôzy druhej svetovej vojny, podporí finančnou injekciou. Primátor Jozef Božík upresnil, že prostredníctvom Fondu na podporu tematického vzdelávania poputuje 1200 eur na každú základnú či strednú školu v meste, pričom každý konkrétny projekt si z balíka môže odkrojiť 400 eur. Podobnú podporu si podľa šéfa radnice zaslúžia študenti aj iných stredných škôl v kraji. V krajskom parlamente sa mu podarilo presvedčiť kolegov a stredné školy naprieč Trenčianskym krajom dostanú na

vzdelávanie formou exkurzií po 1000 eur, pričom na jeden výlet je určená dotácia maximálne 500 eur.

Riaditeľ partizánskeho gymnázia Vladimír Karásek verí, že práve finančná podpora exkurzií priláka do zájazdových autobusov viac študentov. Náklady rodičov sa rapidne znížia a exkurzie budú pre deti dostupnejšie. Peniaze z rozpočtu môžu použiť aj na menej finančne náročné zájazdy ako návštevu Uhrovca a rodného domu Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka. Aktivitu radnice a TSK ocenil aj minister školstva Peter Plavčan. O podpore zájazdov do miest poznačených druhou svetovou vojnou sa totiž v parlamente hovorí už rok. Partizánske a Trenčiansky kraj sú však prvými lastovičkami, ktoré reálne konajú.

(ras)

Zabavte sa a dozviete sa viac!

Spoločenská hra

TAJOMSTVÁ HRADOV V TRENČIANSKOM KRAJI

Trenčín
Region

Bojnický zámok

Ako v rozprávke „O škaredom káčatku“ sa jedna z najstarších pamiatok na Slovensku zmenila z dreveného zámku v hornonitrianskom regióne na kamenný skvost. Bojnický zámok je jedným z 25 najkrajších európskych hradov a zámkov. Tento romantický zámok leží na západnom okraji mesta Bojnica.

Je viditeľný z väčšej časti horného Ponitria. Prvá písomná zmienka o jeho existencii je z roku 1113 v listine zoborského opátstva. Od roku 1950 je v zámku umiestnené múzeum, ktoré je dnes súčasťou Slovenského národného múzea. Na zámku sa každoročne konajú rôzne podujatia ako Medzinárodný festival duchov a strašidiel, Veľkonočné prechádzky zámkom, Rozprávkový zámok či Vianoce na zámku.

Čachtický hrad

Malebná zrúcanina viditeľná už z diaľky na vápencovo-dolomitickom kopci, poskytujúca nádherný kruhový výhľad. Môžeme ho považovať za hmatateľný dôkaz o klamlivosti nevinného vzhľadu. Pôvod Čachtického hradu, tiež známeho ako tajomný „krvavý“ hrad v Karpatoch, sa datuje do prvej polovice 13. storočia. Hrad zabezpečoval západnú hranicu Uhorska, preto bol vybudovaný ako mohutná pevnosť. Čachtický hrad prešiel vlastníctvom mnohých panovníkov. Najviac ho však preslávila Alžbeta Bátoriová, ktorá tu žila na prelome 16. a 17. storočia. Podľa povesti „krvavá grófka“ kantrila mladé sedliacke dievky z podhradja a kúpala sa v ich krvi, aby si uchovala krásu a mladosť za každú cenu. Stonanie a nárek jej úbohých obetí je vraj dodnes počuť v noci medzi hradnými múrmi.

Hrad Uhrovec

Ak ho zbadáte, položíte si otázku: kde sa vzal? Tu! – v ťažko dostupnom teréne, na jednom zo strmých kopcov Strážovských vrchov. Na bočnom hrebeni sa vo výške 591 metrov uprostred zelene rozprestiera imponantná zrúcanina hradu. Tento hrad nebyval dejiskom krutých bojov, a tak je dnes pomerne dobre zachovaný. Vidno na ňom množstvo cenných architektonických detailov. Prednosťou uhroveckej pevnosti je strhujúci panoramatický výhľad na okolité šire horstvá. Neskororománsky hrad vznikol pravdepodobne medzi rokmi 1251 až 1293 a mal viacerých majiteľov. V 15. a 16. storočí sa viedli o hrad spory, až pripadol Zayovcom. Na rozdiel od okolitých hradov, hradu Uhrovec sa vyhli turecké výboje aj vnútorné nepokoje. No Zayovci radšej sústredili svoj život do pohodlného, monumentálne upraveného kaštieľa v Uhrovci. Hrad tak postupne pustoľ a menil sa na ruinu.

Hrad Lednica

Romantický a rozprávkový. Vypína sa na ostrom brale nad obcou, 16 km od Púchova. Cesta na hrad vedie cez tunel vytesaný do skalného brala po strmých schodoch. Lednický hrad má prívlastok strážny kvôli obchodnej ceste na Moravu. Prvé písomné zmienky sú z roku 1259, no nálezy potvrdzujú, že ľudia na brale žili už pred 2000 rokmi. Na Lednickom hrade sa vystriedalo viacerých majiteľov. K najznámejším patrili Rákociovci, lupežní bratia Podmanickí či Maťašovskí. Podľa starej povesti, ktorá sa k hradu viaže, dostal prameň vyvierajúci v blízkosti Lednického hradu meno Katarínkin prameň. Príbeh hovorí, že nešťastná Katarínka, ktorá sa radšej zmánila, aby si tak zachovala čistotu pre nastávajúceho, dodnes blúdi v bielych svadobných šatách po hradbách Lednického hradu.

PRAVIDLÁ HRY:

1. HRÁŤ MÔŽE LUBOVOĽNÝ POČET HRÁČOV (MIN. 2).
2. K HRE POTREBUJETE HRACIU KOČKU A FIGURKY ROZDIELNYCH FARIEB – KAŽDÝ HRÁČ MÁ JEDNU FIGURKU.
3. HRU ZAČÍNA HRÁČ, KTORÝ HODIL V ÚVODNOM KOLE NAJVIŠŠIE ČÍSLO.
4. ZAČIATOK HRY JE NA ČERVENOM POLÍČKU ŠTART, POSTUPUJETE V SMERE ŠÍPOK AŽ K POLÍČKU CIEĽ.
5. AK POČAS HRY ZASTANETE NA ŽLTOM POLÍČKU (NA HRADE), SPLNÍTE ÚLOHU, KTORÁ JE PRIRADENÁ KU KONKRÉTNEMU HRADU.
6. AK POČAS HRY ZASTANETE NA HNEDOM POLÍČKU (NA JASKYNI), VRÁTITE SA O NIEKOĽKO POLÍČOK SPÄŤ – PODĽA ČERVENEJ ŠÍPKY.
7. AK POČAS HRY ZASTANETE NA MODROM POLÍČKU (NA ROZHĽADNI), POSTÚPITE O NIEKOĽKO POLÍČOK VPRED – PODĽA ČERVENEJ ŠÍPKY.
8. AK SA STRETNETE SO SPOLUHRÁČOM NA ROVNAKOM POLÍČKU, NAVZÁJOM SA NEVYHADZUJETE.
9. VÍŤAZOM JE HRÁČ, KTORÝ AKO PRVÝ DORAZÍ NA ČERVENÉ POLÍČKO CIEĽ.

Ilustrácie: Janka Danková
Texty: MediaFresh, s.r.o.
Grafika: Vratko Šimek
Vydala: Krajská organizácia
cestovného ruchu Trenčín región
január 2017

TAJOMSTVÁ HRADOV

V TRENČIANSKOM KRAJI

HRAD LEDNICA

HÁDŽEŠ EŠTE RAZ, LEBO SI SA NAPIL
Z KATARINKINHO PRAMEŇA

HRAD VRŠATEC

1 KOLO STOJÍŠ, LEBO POMÁHAŠ PRI
OPRAVÁCH HRADU, KTOREHO ZNIČENIE
MÁ NA SVEDOMÍ CISÁRSKE VOJSKO

TRENČIANSKY HRAD

2 KOLÁ STOJÍŠ, LEBO OMAROVÍ POMÁHAŠ KOPÁŤ
STUDŇU PRE KRÁSNU FATIMU

ŽERNOVSKÁ JASKYŇA

ČAČTICKÝ HRAD

2 KOLÁ STOJÍŠ, LEBO ŤA ZAJALA
ALŽBETA BATORIOVÁ

BECKOVSKÝ HRAD

2 KOLÁ STOJÍŠ, LEBO SI SA ZÚČASTNIL
BECKOVSKÝCH SLÁVNOSTÍ A HRAŠ SA SO ŠAŠOM BECKOM

HRAD TEM

Považský hrad

Silueta hradnej zrúcaniny je zdvihnutým prstom historickej pamäti. Ligotavá stuha pretekajúceho Váhu prinášala s dejinami svetlé aj temné stránky činov ľudskej povahy. Potvrdiť to môže viacero okolitých kamenných svedkov: hrady Súľov, Bytča, Lednica, Domanižský hrad.

Považský hrad, nazývaný aj Hniezdo lúpežných rytierov, vlastnila rodina Podmanických. Bol to významný rod vo vtedajšom Uhorsku. S Jánom a Rafaelom Podmanickými, lúpežnými rytiermi, sa spája aj povesť o krásnej Hedvige, ktorú pri jednej zo svojich výprav Rafael zajaľ a odviezol na hrad. Obaja bratia sa do Hedvigy zamilovali a strhol sa takmer bratovražedný boj. Spojila ich až chamtivosť. Dopočuli sa, že budatínsky pán sa údajne vzdialil zo svojho hradu, na ktorý si už dlho brúšili zuby. Okamžite sa vybrali na dobyvateľskú výpravu. Bola to však leš' na oslobodenie Hedvigy. Medzitým syn šľachtica Lasinkoviča so sedliakmi zaútočil na opustený Považský hrad, dobyl ho a oslobodil svoju sestru.

Hrad Košeca

Dnes už len zvyšky metrových múrov a zopár skál môžu vyrozprávať príbeh hrdého sídla s pohnutou históriou. Dejiny hradu Košeca sa začínajú pred rokom 1272. Hrad vlastnili viaceré rody, medzi ktoré patrila napríklad rodina Lieskových, panovník Mikuláš, brat Ctibora z Beckova či Ilešházioci. Po roku 1670 cisárske vojsko hrad zdemolovalo a vojaci vyhodili do povetria bašty i múry, čím značne poškodili základy hradu. Týmto bol naveky spečatený osud Košeckého hradu, ktorý sa zmenil na zrúcaninu. Podľa starých povestí vraj Košecký hrad založil rytier Smaragdus, vodca rádu templárskych rytierov, keď sa vracal so svojou družinou z Palestíny. Kopec, kde kedysi hrad stál, ponúka krásny výhľad na Strážovské vrchy, Košecké Podhradie i vzdialenejšie okolie.

Beckovský hrad

Dominantný a majestátny. Taký je hrad Beckov. Vyrastá zo skaly, je s ňou spätý, ako sú s ním späté povesti, ktorými je opradený. Beckov bol hradom kráľov, veľmožov a rytierov, bol svedkom kratochvil' mocných i utrpenia slabých. Videl všetko! Taký bol a taký je nedobytný stráca Považia. Hrad Beckov pôvodne slúžil na obranu severozápadných hraníc Uhorského kráľovstva.

Viacerí majitelia hrad postupne budovali a zveľaďovali. Vďaka tomu dokázal čeliť viacerým útokom. Zničil ho nakoniec požiar. K hradu sa viažu aj dve rozdielne povesti. Prvá rozpráva príbeh Stiborovho šasa Becka, ktorý rozveselil svojho pána po namáhavej poľovačke. Opisuje Stibora ako veľkodušné knieža, ktoré v slabej chvíli obdarovalo svojho sluhu naozaj štedro. Hradom! Druhá vykresľuje pána ako netvora, ktorý dal zvrhnúť svojho sluhu z hradného braja za útok na jeho psa. Ten pri páde prorokoval pánovi, že do roka a do dňa sa stretnú. Tak sa aj stalo. Odpoveď na otázku, ktorá z povestí je pravdivá, poznajú len hradné múry. Uchovávajú si ju na večné časy.

Trenčiansky hrad

Vidieť ho už z diaľky zo všetkých smerov. Je dominantou mesta Trenčín aj celého Považia. Ako magnet priťahuje už stáročia zrak cestujúcich, aby im vyrozprával svoj príbeh historického strácu obchodných ciest a odhalil tajomstvá sídla „Pána Váhu a Tatier“. Dnešný hrad vznikol v 11. storočí ako pohraničná pevnosť, strážiaca dôležité väzské brody a dôležité cesty, cez ktoré prechádzali obchodné cesty. Najznámejším panovníkom a majiteľom hradu bol Matúš Čák Trenčiansky. Na nádvorí hradu sa nachádza Studňa lásky, ku ktorej sa viaže známa povesť. Turecký paša Omar sa rozhodol za každú cenu oslobodiť svoju milú Fatimu. Krásku zajaľ po jednej z vojnových výprav na Trenčianskom hrade najbohatší magnát Uhorska Stefan Zapoľský. Vykúpiť jej slobodu mohol Turek iba splnením najťažšej úlohy. Vykopať do hradnej skaly hlbokú studňu. Zaľúbený a vytrvalý Omar rúbal tvrdú skalu so svojimi tristo druhmi celé tri roky.

Studňa lásky urobila Trenčiansky hrad sebestačným, a teda nedobytným. So slovami „Zapoľský, vodu máš, ale srdce nie!“ si krásnu Fatimu odviezol domov. Pri odchode sa vraj závoj oslobodenej ženy zachytil o krovie na zákrute cesty na hrad. Hostinec, ktorý vznikol asi v 16. storočí na tomto mieste, niesol preto meno „Závoj“. Dnes sa volá „Fatima“.

Hrad Sivý Kameň

Osamelo stojí na čiernej lávovej skale, akoby od dlhého vyčkávania na zázračné odkliatie ošedivel. Pútnika k hradnej ruine privedie strmá, klukatá cesta stúpajúca zo širokej kotliny horného Ponitria na severozápadný okraj pohoria Vtáčnik. Z hradu je krásny výhľad na krajinu od Partizánskeho po Prievidzu, na okolité hory i pozostatky lávových vyvrelín. Hrad Sivý Kameň postavili v prvej polovici 14. storočia ako kráľovský hrad, neskôr mal viacerých majiteľov a v roku 1524 vyhorel. Po obnove sa hrad stal záujmom viacerých povstaní a 17. storočie premenilo Sivý Kameň na zrúcaninu. Hrad sa spája s povest'ou o nešťastnej láske Jančeka a dcéry hradného pána – Uliše, ktorá i po smrti svojho milého ostala verná a nikdy sa nevydala. Skalu, ktorá sa Jančekovi stala osudnou, Uliša nazvala Jančekovou.

Hrad Vršatec

V Bielych Karpatoch na severozápade Slovenska sa už od obce Pruské naskytne impozantný pohľad na vybielené skalné útesy Vršatských bráľ, v ktorých je možné rozpoznať trosky kráľovského pohraničného hradu. Ak sa k nemu vyberiete, zistíte, že ste prišli na „koniec sveta“. Vrátit' sa totiž môžete iba po tom istom skalnom chodníku. Vršatec ležiaci na skalnom brale vo výške 805 m patrí medzi najvyššie položené hrady. Je ukážkou stredovekého hradu vybudovaného na neprístupných vápencových skalách. Hrad mal viacero majiteľov. Posledných vyhnalo cisárske vojsko, ktoré v roku 1708 hrad zničilo. Z nevelkých zrúcanín je výborný výhľad na stredné Považie a dolinu rieky Váh v pozadí so Súľovskými a Strážovskými vrchmi. K hradu vedie náučný chodník, viaceré turistické a cykloturistické trasy.

Hrad Tematín

Z oblohy pripomína orlie hniezdo. Zamaskované a zapustené do chrbta Považského Inovca. Zrúcaniny chráni aj krásni okolitá príroda. Je najstarší z troch inoveckých bratov. S Topoľčianskym ani s Beckovským hradom očný kontakt nemá. Zato sa každé ráno zvita so susedom oproti – z Čachtíc. Samorast, naoko nedostupný, bohatý na legendy a krásny. V stredoveku bol Považský Inovec dôležitým územím na ochranu obchodných ciest Považia a Ponitria. Preto vznikli tri významné pevnosti – Beckovský, Topoľčiansky a Tematínsky hrad (564 m n. m.), aby strážili severozápadnú hranicu Uhorského kráľovstva. Hrad Tematín je opradený viacerými povest'ami. Jedna z nich rozpráva o drakovi, ktorý sa usadil na hrade a trápil obyvateľov blízkej obce Lúka. Keďže v tejto časti Považia žili smelí ľudia, draka sa nezľakli a jedného dňa mu pripravili pascu, do ktorej sa aj chytil. Po drakovi vraj ostalo na hrade prepadiisko s dračou chodbou, cez ktoré sa dalo utekať' vážňom.

Kam v našom kraji?

marec - apríl 2017

MAREC – APRIL

Literárna jar – niekoľko originálnych stretnutí s literatúrou

Miesto konania: Trenčianske Teplice (niekoľko stanovišť)
Web: www.teplice.sk, www.visit-teplice.com

9. január – 29. marec 2017

Stretnutie – Setkáni

Miesto konania: výstavné priestory TSK
Web: www.tnos.sk

25. január – 3. marec 2017

PRIZMA 2017

Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

2. február – 17. marec 2017

Stredoveké nálezy zo stredného Ponitria

Miesto konania: výstavné priestory Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi
Web: www.muzeumtpd.sk

2. február – 26. marec 2017

Petra Lajdová – Slovenská renesancia ... keď krása vychádza na svetlo – výstava

Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

2. február – 30. marec 2017

Misia v kontextoch a súvislostiach

Miesto konania: Dom kultúry Ilava
Web: www.tnos.sk, www.ilava.sk

24. február – 24. marec 2017

Vesmír očami detí

Miesto konania: ZUŠ K. Pádiveho Trenčín
Web: www.tnos.sk

27. február – 3. marec 2017

Jarné prázdniny vo hviezdárni – Hviezda brána alebo sci-fi verzus realita

Miesto konania: Hviezda sála – Hviezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

1. marec 2017

Kenny Garrett quintet – exkluzívny klubový koncert fenomenálneho altsaxofonistu

Miesto konania: BlueNote Jazz Club, Nové Mesto n./ Váhom
Web: www.bluenote.sk

1. marec – 30. apríl 2017

Veľká noc v minulosti – výstava

Miesto konania: Kúria Ambrovec, Beckov
Web: www.muzeumtn.sk

2. marec 2017

Zenám – program ľudového rozprávača Frantu Uhera

Miesto: Kultúrny dom Samka Dudika
Web: www.myjava.sk

Milan Markovič a Páni bratia – Na plnú Hu(d)bu

Miesto konania: BlueNote Jazz Club, NMnV
Web: www.bluenote.sk

3. marec 2017

MENO – divadelné predstavenie

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

3. – 5. marec 2017

Fishing show Carp & Spinning – výstava rybárskych potrieb

Miesto konania: Expo Center Trenčín
Web: www.expo-center.sk

4. marec 2017

Hory cesty Ľudia – cestovateľský festival

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Zimné slávnosti Hornonitria – Majstri Pravnianskej doliny

Miesto konania: Dom kultúry, Malinová
Web: www.rkcpd.sk

Koncert „SVETLAN a TOSÚONI“

Miesto konania: Trenčiansky hrad, delová bašta
Web: www.muzeumtn.sk

5. marec 2017

Klára a Bára – tragikomédia o dvoch kamarátkach

Miesto konania: Dom kultúry Prievidza
Web: www.kasspd.sk

Program k MDŽ – oslava sviatku žien

Miesto konania: Spoločenská sála DK Partizánskej
Web: www.muap.sk

7. marec – 17. apríl 2017

Našími objektívmi...

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

8. marec 2017

Stretnutie členiek Klubu paličkovanej čipky

Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

2. február – 26. marec 2017 Sedemdesiat sukien malá - výstava

Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne

Organizátor: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne

V trenčianskej Galérii M. A. Bazovského môžete až do 26. marca navštíviť unikátnu výstavu 70 sukien malá. Jej hlavným motívom je žena a ženský folklór. Jednotlivé prvky sú na vystavených dielach zobrazené rôznymi technikami, v rôznych formátoch či žánroch. Výstava prezentuje výber tvorby 54 slovenských autorov a viac ako 80 diel výtvarného umenia od začiatku formovania slovenskej moderny až po súčasnosť. Tie pochádzajú tak z depozitárov galérie, ako aj zo zápožičiek od známych slovenských autorov. „Ako som začala preberať diela v našom depozitári, zistila som, že veľmi veľa autorov sa venuje práve ženskej problematike a ženským témam. Ženu vyzdvihujú ako folklórnu múzu, ako nevestu, matku, gazdinu. Taktiež tu máme diela, ktoré si všimajú ženskú prácu, najmä jej vzťah k textilnému materiálu,“ uviedla kurátorka výstavy Radka Nedomová. V rámci výstavy objavia diela známych umelcov – Martina Benku, Miloša Alexandra Bazovského či Mikuláša Galandu, no priestor dostali aj súčasní výtvarníci.

18. – 19. marec 2017

Oslava výročia narodenia J. M. Hurbana

Miesto konania: Kúria

Ambrovec, Beckov

Organizátor: Trenčianske múzeum v Trenčíne

Predvlani sme si pripomínali osobnosť Ľudovíta Štúra. Tento rok uplynie 200 rokov, odkedy sa v Beckove

narodil ďalší významný národný buditeľ – Jozef Miloslav Hurban. V tamojšej kúrii Ambrovec otvorila 19. marca vnovorenú expozíciu, ktorá je venovaná tejto osobnosti a spolku Tatrin. „Samotná expozícia bude modernejšia, vzdušnejšia. Zložená bude z odborných popisov venovaných životu a dielu Jozefa Miloslava Hurbana. Na stenách by sa teda mali nachádzať obrazové a textové bannery. V priestore budú zároveň umiestnené niektoré zbierkové predmety, ktoré múzeum vlastní a sú odkazom a pripomienkou pracovného, ale aj bežného života tohto slovenského veľikána,“ uviedol Peter Pastier z marketingového oddelenia Trenčianskeho múzea.

9. marec 2017

Expedičná kamera

Miesto: kino Panorex, Nová Dubnica
Web: www.hedvabnastezka.cz

Herečky – divadelné predstavenie

Miesto konania: veľká sála KC Bojnice
Web: www.kbojnice.sk

Výtvarné spektrum

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Organizátor: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici v spolupráci s PX Centrom
Web: www.pospb.sk

9. marec – 19. máj 2017

Max Stern (1836 – 1901) hviezda, ktorá nezapadla – výstava

Miesto konania: Podjavorinské múzeum, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.muzeumtn.sk

9. – 10. marec 2017

63. Hviezdoslav Kubín – Podjavorinskej Bzince

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko Nové Mesto nad Váhom
Web: www.tnos.sk

10. marec 2017

Jarný klubový Openjazzfest

Miesto konania: BlueNote Jazz Club, Nové Mesto nad Váhom
Web: www.bluenote.sk

Gašparíkové Bánovce 2017

Miesto konania: ZUŠ D. Kardoša Bánovce nad Bebravou
Web: www.tnos.sk

11. marec 2017

Expedičná kamera – filmový festival

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.outdoorfilmy.sk; www.pxcentrumpb.sk

11. marec 2017

Burza starožitností a gazdovské trhy

Miesto konania: Expo Center Trenčín
Web: www.expocenter.sk

11. marec 2017

Blišiakový trh

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce n. Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Hudobný Jazz-Rock hviezdny večer

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Divadelný večer: Kým kohút nezaspieva

Miesto konania: Trenčiansky hrad, Kasáreň
Web: www.muzeumtn.sk

Zumba maratón

Miesto konania: letovčična ZŠ A. Bagara, Trenčianske Teplice
FB: Zumba Trenčianske Teplice

12. marec 2017

Jaričku Vám nesieme – program mestského folklórneho štúdia

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Spoza kulís

Miesto konania: KD Opatová, Trenčín
Web: www.tnos.sk

13. marec 2017

Stretnutie trenčianskych literátov

Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín
Web: www.vkmr.sk

Čo vieš o hviezdach?

Miesto konania: CVČ Včielka, Púchov
Web: www.pospb.sk

15. marec 2017

Tri letušky v Paríži – divadelné predstavenie

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Prednáška – Medziplanetárna hmota – planéty

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Piatky pre deti: Fiha tralala

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

15. – 17. marec 2017

Hviezdoslav Kubín – Podjavorinskej Bzince

Miesto konania: Trenčiansky samosprávny kraj – Trenčín
Web: www.tnos.sk

16. marec 2017

Rozprávkové javisko

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

17. marec 2017

Rodisko J. M. Hurbana očami detí

Miesto konania: ZŠ s MŠ J. M. Hurbana Beckov
Web: www.tnos.sk

Večer športovcov

Miesto konania: Mestská športová hala, Partizánske
Web: www.muap.sk

18. marec 2017

Divadelný večer: Deväť dioptrií

Miesto konania: Trenčiansky hrad

Web: www.muzeumtn.sk

Deň Hvezdáreň v Partizánskom

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

Otvorenie turistickej sezóny KST Púchov

Miesto konania: prechod z Púchova cez Tri skaly
Web: www.kstpuchov.sk

Nevšedné podoby prútia

Miesto konania: Rudník
Web: www.cktmjjava.sk

19. marec 2017

Odomykanie Manínskej úžiny

Miesto konania: zraz pri KD Považská Teplá o 7.00 – 9.00 h
Web: www.manin.sk

Deň planetárií

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

9. apríl 2017

41. Jilemnického jarná 25-ka

Miesto konania: miesto zrazu: ZŠ s MŠ Považská Teplá
Organizátor: RR KST Považská Bystrica, KST Manín Považská Teplá

Turisti môžu druhú aprílovú nedeľu stráviť v blízkosti Považskej Bystrice na Jilemnického jarnej 25-ke. Nedožitý narodeniny spisovateľa Petra Jilemnického si tu pripomenú každoročným pochodom. Ako doplnil za organizátorov predseda Klubu slovenských turistov Manín Pavol Uriča, pôjde už o 41. ročník tohto podujatia. „Máme tri pešie trasy s dĺžkou približne 10, 15 a 25 kilometrov a jednu cyklotrasu, zhruba nejakých 55 kilometrov. Trasy vedú v okolí Manínskej úžiny, Považskej Teplej, Plevníka, Vrchteplej a tiež Považskej Teplej.“ Štart pochodu je od 7.00 do 10.00 hod. pri Základnej škole s materskou školou v Považskej Teplej, kde je aj jeho cieľ. Jilemnického jarná 25-ka je od roku 1996 zahrnutá aj v medzinárodnom turistickom kalendári IVV, čo je medzinárodná organizácia pre ľudový šport.

20. marec 2017

Co vieš o hviezdach?

Miesto konania: ZŠ sv. A. Svorada a Benedikta v Trenčíne
Web: www.tnos.sk

22. marec 2017

Pavel „Hirax“ Baričák – motivačná prednáška

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

23. – 24. marec 2017

Beauty forum Trenčín 2017 – výstava

Miesto konania: Expo Center, Trenčín
Web: www.expocenter.sk

24. marec 2017

Morena, Morena, Toč sa Toč, Šafova ostroha

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

25. marec 2017

Dobre nech je tomu domu

Miesto konania: kino Hviezda, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Hodina Zeme – celosvetové podujatie na podporu ekologického myslenia

Miesto konania: Námestie L. Štúra, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

26. marec 2017

Miro Jaroš – koncert pre deti

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

28. marec 2017

Vesmír očami detí

Miesto konania: ZUŠ, Dubnica nad Váhom
Web: www.pospb.sk

29. marec – 30. apríl 2017

Veľkonočné inšpirácie

Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

30. marec 2017

Galavečer s HS Trend a jej hosťami

Miesto konania: MsKS Nové Mesto nad Váhom
Web: www.msks.sk

27. marec 2017

Veľká noc v Gazdovskom dvore

Miesto konania: Gazdovský dvor Turá Lúka

Organizátor: CTK Myjava

Deti, školáci i dospelí môžu zažiť atmosféru Veľkej noci aj na Myjave. Tamojšie Centrum tradičnej kultúry pripravilo interaktívne podujatie, ktoré predstaví celú škálu zvykov a tradícií viažucich sa k týmto sviatkom. Konateľ sa bude v Gazdovskom dvore v myjavskej mestskej časti Turá Lúka, a to v termíne od 27. do 31. marca. Návštevníci sa môžu tešiť na pletenie korbáčov, zdobenie vajčiek a tiež spievanie typických jarných piesní. Chýbať nebudú ani rituály, ktorými v minulosti naši predkovia aspoň symbolicky ukončili zimu. „Je to vynášanie Moreny a prinášanie letečka. To znamená, že si všimame aj tie jarné predkresťanské rituály, ktoré sa zachovali dodnes. Samotné obdobie veľkonočných sviatkov sa snažíme prezentovať z kresťanského, ale aj ľudového hľadiska,“ informoval Peter Obuch z Centra tradičnej kultúry v Myjave.

72. výročie Oslobodenia mesta Partizánske

Miesto konania: Námestie SNP, Partizánske
Web: www.muap.sk

31. marec 2017

63. Hviezdoslav Kubín – Podjavorinskej Bzince

Miesto konania: Bzince pod Javorinou
Web: www.tnos.sk

31. marec – 6. máj 2017

Vo filme – výstava historických filmových plagátov

Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

1. apríl 2017, 7.00 – 12.00 h

Burza zberateľských zaujímavostí

Miesto: Dom kultúry Ilava
Web: www.ilava.sk

Expedičná kamera – festival cestovateľských filmov

Miesto konania: Základná umelecká škola D. Kardoša, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

1. – 23. apríl 2017

Misia v kontextoch a súvislostiach – výstava sakrálnych kultúrnych pamiatok

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

1. apríl 2017

Za obežnou dráhou Zeme

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk

4. apríl 2017

Mijaľské hrtánky – Škola výroby „mijaľských hrtánkov“

Miesto: Kultúrny dom Samka Dudíka
Web: www.myjava.sk

5. apríl 2017

Oslobodenie mesta – pietna spomienka

Miesto konania: Námestie L. Štúra Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

6. apríl 2017

63. Hviezdoslav Kubín – Štúrov Uhrovec – Regionálna súťažná prehliadka
Miesto konania: Trenčiansky samosprávny kraj, Trenčín
Web: www.tnos.sk

8. – 12. apríl 2017

XX. Festival Aničky Jurkovičovej
Miesto konania: MsKS Nové Mesto nad Váhom
Web: www.mksk.sk

8. apríl 2017

Vítanie jari
Miesto: Námestie M. R. Štefánika, Myjava
Web: www.myjava.sk

9. apríl 2017

Zatancujeme si – súťaž a prehliadka sólistov tanečníkov, detských folklórnych súborov
Miesto konania: Kultúrny dom Trenčianska Turná
Web: www.tnos.sk

Zločin – Monodráma na motívy Dostojevského románu – Zločin a trest.
KD Opatová
Web: www.tnos.sk

12. apríl 2017

Deň kozmonautiky – Plutov nový svet
Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom
Web: www.hvezdaren.sk
Anotácia: Program venovaný nielen letom človeka do vesmíru, ale i výskumu telies slnečnej sústavy.

63. Hviezdoslav Kubín – Podjavorinskej Bzince – okresná súťažná prehliadka
Miesto konania: Melčice - Lieskové
Web: www.tnos.sk

13. apríl 2017

Veľkonočné tvorenie – Workshop pre deti k Veľkej noci
Miesto konania: Trenčiansky hrad, Kasáreň
Web: www.muzeumtn.sk

13. – 17. apríl 2017

Veľká noc 2017
Miesto: Bojnický zámok, Bojnice
Web: www.bojnicecastle.sk

16. apríl 2017

Veľkonočná električka
Miesto konania: trasa Trenčianska Teplá – Trenčianske Teplice
Web: www.trezka.sk

Farmársky deň – tržnica s výrobkami domácich hospodárov
Miesto konania: Kúpeľné námestie, Trenčianske Teplice
Web: www.teplce.sk, www.visit-teplce.com

19. apríl 2017

Deň Zeme
Miesto: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.myjava.sk

Eudový odev Myjavská

Miesto: Gazdovský dvor, Turá Lúka
Web: www.myjava.sk

20. apríl 2017

TOUR 7&7 – talkshow so živou hudbou

21. – 23. apríl 2017 Jarný bánovský jarmok

Miesto konania: Námestie E. Štúra a ulice mesta Bánovce nad Bebravou
Organizátor: Mestské kultúrne stredisko v Bánovciach nad Bebravou

Centrum Bánoviec nad Bebravou na niekoľko dní ožije jarmočnou atmosférou. Predajné stánky ponúknu rozmanitý tovar, pričom chýbať nebudú ani tradičné výrobky, ku ktorým kupujúci čoraz viac inklinujú. „Okrem tradičného tovaru budeme mať na Štúrovom námestí aj zónu remeselníkov. Najviac máme predajcov, ktorí pracujú s drevom, teda rezbárov, ale aj košíkárov, medárov, drotárov či tkáčov. Na pulloch nechýbajú ani rôzne suveníry, ktoré ľudia sami vyrábajú doma,“ povedala Blanka Kodajová z mestského kultúrneho strediska. Tradičnou súčasťou jarmoku je aj kultúrny program. Jarný bánovský jarmok potrvá na Námestí Eudovíta Štúra a v priľahlých uliciach od 21. do 23. apríla.

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

21. apríl 2017

Deň Zeme – Náš guľatý svet
Miesto konania: nádvorie ZŠ Športovcov, Veľké Bielice
Web: www.hvezdaren.sk

Medzinárodný deň lesov

Miesto: ZOO Bojnice
Web: www.zoobojnice.sk

22. apríl 2017

Deň Zeme v ZOO Bojnice
Miesto: ZOO Bojnice
Web: www.zoobojnice.sk

22. – 23. apríl 2017

Meteorická expedícia – pozorovanie meteorických rojov
Miesto konania: Sedlo Kykula
Web: www.tnos.sk

23. apríl 2017

Strelecké preteky
Miesto: Turá Lúka – Padelky
Web: www.myjava.sk

Lenka Filipová a hostia – koncert českej legendy

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Záhorácka paráda – hudobno-zábavný program

27. – 30. apríl 2017 Medzinárodný festival duchov a strašidiel

Miesto: Bojnický zámok

Organizátor: Slovenské národné múzeum – Múzeum Bojnice

Koncom apríla by sa mali na Bojnický zámok vybrať najmä milovníci napätia a tajomných historických príbehov. SNM – Múzeum Bojnice totiž pripravilo ďalší ročník Medzinárodného festivalu duchov a strašidiel. Ten si všima predovšetkým udadlostí a príbehov z dejín zámku, ktoré v sebe skrývajú historické prekvapenia. Podujatiu tak dominujú strašidelné motívy zo známych legiend a povestí, ktoré sú spracované v rámci voľnejšie adaptovaného literárneho scenára. Tento rok pôjde o príbeh Bosorka z dielne scenáristu a režiséra Vojtecha Bartka. Múzeum na svojej stránke zverejnilo aj krátku úpätvku: „Zapisahávam ťa, v mene našej lásky!“ ubolene zvolala do páchnucej tmy v hradnom podzemí. Vtedy akoby svet sa pomiatol. Slnko zapadlo na obed a mrazy zaprašali tak, že mýtvy na márach posadilo. Viera v dobro schúlila sa v kúte a peklo rozďavilo svoju hroznú papuľu...“

foto: www.bojnicecastle.sk

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

25. apríl 2017

63. Hviezdoslav Kubín – Štúrov Uhrovec
Miesto konania: Uhrovec
Organizátor: Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne, obec Uhrovec
Web: www.tnos.sk

26. apríl 2017

Pieseň Lýdie Fajtovej – verejná rozhlasová nahrávka
Miesto konania: kino Hviezda, Trenčín
Web: www.tnos.sk

26. apríl – 28. máj 2017

Ciernobiele návraty – výstava fotografií fotokupiny Méta
Miesto konania: Savanna Café Trenčín, Rastislavova 1
Web: www.tnos.sk

26. apríl 2017

Mládež spieva – krajská postupová súťaž detských speváckych zborov
Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
Web: www.pospb.sk

28. apríl 2017

63. Hviezdoslav Kubín – krajská súťažná prehliadka
Miesto konania: MsKS Nové Mesto nad Váhom
Web: www.tnos.sk

Stavanie mája

Miesto konania: Námestie E. Štúra, Bánovce nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

Piatky pre deti: Posledný dinosaurus

Miesto konania: Mestské kultúrne stredisko v Bánovciach nad Bebravou
Web: www.kulturabn.sk

29. apríl 2017

Otvorenie sezóny v Draškovičovskom kaštieli
Miesto konania: Draškovičovský kaštieľ, Čachtice
Web: www.muzeumtn.sk

XXVI. Stretnutie heligonkárov

Miesto: Kultúrny dom Samka Dudíka, Myjava
Web: www.myjava.sk

Deň tanca Trenčianskeho kraja 2017 – súťažná

prehliadka moderného tanca
Miesto konania: kino Hviezda, Trenčín
Web: www.tnos.sk

Dubnická 30-ka

Miesto konania: miesto zrazu: Dubnica nad Váhom, Dutaf Centrum o 6.30 – 10.30 h
Web: www.kstdea.estransky.sk

29. a 30. apríl 2017

Zaľúbené panstvo
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

30. apríl 2017

Spomienková slávnosť pri príležitosti 145. výročia narodenia spisovateľky Ludmily Podjavorinskej
Miesto konania: Bzince pod Javorinou
Web: www.tnos.sk

Stavanie mája

Miesto konania: pred kinom Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

72. výročie oslobodenia mesta – pietny akt kladenia vencov

Miesto konania: pamätník SNP, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Stavanie májov

Miesto konania: Trenčianske Teplice
Web: www.teplce.sk

Stavanie mája v Beckove

Miesto konania: Kúria Ambrovec, Beckov
Web: www.muzeumtn.sk

30. apríl – 1. máj 2017

Májový kultúrny festival, XXVII. ročník
Miesto konania: Námestie SNP, Partizánske
Web: www.muap.sk

Pán kuchár

Marián Filo dostal Čereňany na kulinársku mapu Slovenska

Od nepamäti síce platí, že láska ide cez žalúdok, ale v ostatných rokoch sa gastronómia stáva ozajstným módnym hitom. Zažíva renesanciu. Na programy o varení narazíte takmer na každej televíznej stanici. No skutočných majstrov je aj v tomto odbore ako šafranu. Jedným z tých, ktorí patria medzi slovenskú kulinársku špičku, je nepochybne Marián Filo, majiteľ reštaurácie v Čereňanoch, ktorá sídli v zrekonštruovanom kaštieli. Dvere tu majú otvorené všetci – smotánka, politické špičky aj bežní ľudia.

Keď pred pár rokmi prišli na Slovensko prvé fastfoody, okamžite sa stali obrovským hitom. Vysmázané hranolčeky, hamburgery, kebaby boli odrazu ľahko dostupné a lacné. Rýchle a, povedzme si na rovinu, nie veľmi zdravé občerstvenie, však postupne nahrádza iná kuchyňa. Slováci dávajú čoraz viac prednosť kvalitným, čerstvým surovinám a zdravému spôsobu varenia. Marián Filo posunul zdravú kuchyňu na vyšší stupeň – obedovať v jeho reštaurácii je gastronomický zážitok pre všetky zmysly.

Ak ste dobrí, nájdú vás

Malú dedinku v prievdzskom okrese dnes poznajú už mnohí. Čereňany preslávilo kuchárske umenie majstra Fila nielen na Slovensku, ale aj za hranicami. „Keď sa vám

podarí dostať sa na úplnú špičku, je dôležité si svoj štandard nielen uchovať, ale stále ho posúvať ďalej. Každý rok musíte vymyslieť niečo nové, aby ste boli výnimoční, aby ste boli iní, než sú reštaurácie inde na Slovensku. Pokiaľ ste dobrí, môžete byť zašití aj v takej malej obci, ako sú Čereňany, a ľudia za vami prídu. Ak budete priemerní, nikto za vami stovky kilometrov cestovať nebude,“ myslí si Filo.

Varenie je jedna vec, druhou je zase

schopnosť vedieť sa v gastrobiznise obracať. Mnohí známi šéfkuchári to napriek svojomu kulinárskemu talentu po čase vzdali. Mariánovi Filovi sa darí udržať na trhu už viac ako 20 rokov. „Myslím si, že na Slovensku je zdravá konkurencia. Najmä v Bratislave sú veľmi dobré reštaurácie. Tento biznis je však často o maličkostiach – odloženie kabáta, prisunutie stoličky a, samozrejme, dôležitá je najmä dobrá obsluha,“ vysvetľuje šéfkuchár, ktorý si personál sám vychováva a považuje ho za najlepšie na Slovensku. „Ja som ten, kto dennodenne dohliada na kvalitu jedla aj personál. Keď tu nie som, kaštieľ zatváram. Výnimkou je nedeľa, vtedy sa venujem rodine. Také peniaze ešte nevynašli, aby som dal prednosť práci.“

Prídu aj v teplákoch

V jeho reštaurácii môžete stretnúť známe osobnosti, ale naobedovať sa tam prídu aj bežní ľudia. „Ak si niekto myslí, že sem chodia len celebrity, herci, vládni úradníci a poslanci, tak je na veľkom omyle. Prídu sa k nám najesť aj ľudia z dediny, pozývajú sem rodinu, kamarátov, spolupracovníkov. My sa netvárim, že sme nóbl. Chodia sem aj ľudia v teplákoch a pýtajú sa, či si môžu sadnúť. Ja na to: prečo by nemohli, veď sme normálna reštaurácia,“ hovorí Filo.

V Čereňanoch zažijete pravý opak

fastfoodu – slowfood. Obed či večera vám môžu zabrať aj niekoľko hodín. Každý z chodov je gastronomický zážitok – či už je to tatarák z údeného lososa s flambovanými krevetami a bylinkovým toastom, kĺmená husacia pečienka s hydínovou penou alebo pstruh s domácim vajítkom plneným kaviárom.

Marián Filo hovorí, že rozhodujúca je preňho kvalita jednotlivých surovín. Na ich výbere si dáva mimoriadne záležať. Napríklad mäso, ktoré podáva, pochádza z jeho chovu. „Mám svoj hovädzí dobytok, bravčové, jahňacie a hneď je to o niečom inom. Viem, čo ľudom ponúkam. Viem, odkiaľ to ktoré mäso pochádza, na čom bolo zviera chované. Je to poriadny rozdiel v porovnaní s tým, čo dostanem v hypermarketoch,“ doplnil.

Divina na strome

S kvalitnými surovinami môže dať kuchár dostatočný priestor svojej fantázii. No nielen jedlo v podaní šéfkuchára z Čereňan je to, čomu vďačí za svoju stálu klientelu. Záležať si dáva aj na komunikácii. Hostí pozdraví, úprimne sa zaujíma o to, či im chutí, vzápätí posúva dobrú odozvu personálu v kuchyni. Zároveň ukazuje, že kulinárstvo vie byť show. To, čo by sme doma radšej ani neskúšali, predvádza Marián Filo s absolút-

nou ľahkosťou a sebaistotou. Pri servírovaní jedál priamo pred hosťami naplno predvádza svoje umenie – flambuje, opeká, dokončuje. Divinu napríklad podáva na kuse stromu, na ktorom ju jemne zaúdi slivkovými pilinami. Samotné jedlo následne servíruje na horúcich kameňoch, na ktorých sa ešte dorába.

Vypracovať sa medzi slovenskú kuchársku

elitu je drina. Mariánovi Filovi podľa jeho slov profesionálne veľmi pomohlo aj to, že v minulosti vycestoval mimo Slovenska. Na rozdiel od mnohých úspešných Slovákov sa však rozhodol vrátiť. To isté odporúča všetkým, ktorí sa rozhodnú rozbehnúť vlastný biznis. „Je dobré, keď človek odíde. Mnohé veci si vďaka tomu uvedomí, získa skúsenosti. No je veľmi dôležité, aby sa vrátil naspäť. Ja som bol vonku tri roky, tam som pochopil, čo je to zodpovednosť, úcta k ľuďom. To som si sem so sebou priniesol,“ skonštatoval.

Potlesk od prezidenta aj kráľovnej

Známy šéfkuchár varil so svojim tímom pre viaceré známe osobnosti – zahraniční prezidenti aj kráľi už ochutnali, ako sa varí v Čereňanoch. Jednou z nich bola aj holandská panovníčka Beatrix, ktorá navštívila Slovensko pred desiatimi rokmi. Jedlá, ktoré jej servírovali, vytvoril šéfkuchár špeciálne pre túto príležitosť. Samotnej večeri zároveň predchádzala niekoľkokomesačná príprava, ktorá zahŕňala skúšanie jednotlivých chodov, rozdeľovanie úloh a nákup kvalitných surovín. Menu malo štyri rôzne verzie, to víťazné varili priamo v prezidentskom paláci. Významní hostia si najskôr pochutnali na kačacích prsiach s pomarančovou šťavou, čerstvými bylinkami a ľahkým šalátom. Ďalšími chodmi boli kuracie taštičky plnené šunkovo-hríbovou plnkou, pečeným avokádom a mandľovým pyré a hovädzí filet z pravej sviečkovice na lesných hríbkoch s plneným zemiakom. Nechýbal ani dezert – čokoládový košík dobrej víly plnený karamelizovanými jahodami.

Mimochodom, táto večera nezostala bez patričnej odozvy. Majstra Fila s jeho tímom si dal počas dezertu zavolať vtedajší prezident Ivan Gašparovič priamo do sály. Keď sa postavili pred hostí, odmenili ich za skvelú prácu potleskom, pričom tleskala aj holandská kráľovná. V prezidentskom paláci nie je takéto gesto bežné – dovtedy sa podľa Fila niečo podobné stalo len dvakrát.

Dezert na obruse!

Aj pri pohľade na súčasné menu reštaurácie je jasné, že na klasické jedlá môžete v Čereňanoch zabudnúť. Hoci v ňom nechýbajú napríklad bryndzové halušky, na tanier ich dostanete s partizánskym steakom a chrumkavou cibuľkou. Poslednou novinkou, ktorou sa snaží Filo odlišiť od iných reštaurácií, je špeciálny dezert. Nikde inde na Slovensku ho totiž nedostanete na obruse. „Celý môj kuchársky personál príde k hosťom a všetko im servíruje na obruse. Dávame tam viac druhov, priamo na stole tak máte dezerty, ovocie, zmrzlinu,“ povedal. „My sme to nazvali Maľovaný dezert na obruse. Je to zaujímavé aj vizuálne, takže garantujem, že ten, kto si toto objedná, zažije niečo výnimočné,“ uzavrel.

(baš)

KTO JE MARIÁN FILO?

Narodil sa v roku 1966 v Českom Těšine. Kuchárskemu remeslu sa vyučil na strednom odbornom učilišti. Po škole zbieral skúsenosti vo viacerých reštauráciách. Vypracoval sa na šéfkuchára v hoteli v nemeckom Bodensee, kde pôsobil 3 roky. Rozhodol sa vrátiť na Slovensko a v roku 1994 si v Partizánskom otvoril reštauráciu Afrodita. Začalo sa mu dariť, ľudia zaujala originálna kuchyňa aj služby. S manželkou kúpil schátraný kaštieľ v Čereňanoch, zrekonštruoval ho a v roku 2005 sem premiestnil svoju reštauráciu. Získala už viacero prestížnych ocenení – okrem iného aj zlatú vidličku od gastronomického sprievodcu Gurmán na Slovensku. Od roku 2002 jej patria popredné miesta v rebríčku našich najlepších reštaurácií.

Samotný šéfkuchár Marián Filo je držiteľom ocenenia Gurmán AWARD – Kuchár roka 2011 a 2012. Medzi osobnosti, pre ktoré so svojim tímom varil, patrí napríklad holandská kráľovná Beatrix, francúzsky prezident François Hollande či nórsky kráľ Harald V.

Perla z nosickej priehrady

Kúpele Nimnica sú najmladšie, občas liečia „detské choroby“, ale ich hviezdny čas určite príde

Podľa hesla, že všetko si treba zaslúžiť, prinášame dlhoočakávaný druhý diel seriálu o kúpeľoch. Alebo ak chcete expresívnejšie posolstvo – „Kúpeľná polícia v akcii“. Bohatstvo termálnych a minerálnych vôd je jedno z najjagavejších, akým sa v našom kraji môžeme pochváliť. Miestni aj zahraniční hostia preferujú liečebné pobyty v mediálne ostrieľanejších kúpeľoch v Bojniciach a Trenčianskych Tepliciach, no na kúpeľnej mape Trenčianskeho kraja jasne svieti aj Nimnica. V rámci nášho projektu s pracovným názvom „mystery shopper“ sme ju navštívili. Samozrejme, aj v tomto prípade inkognito, nik z personálu o nás nevedel.

Liečivú minerálnu vodu v Nimnici objavili len nedávno, pred zhruba polstoročím, a to pri budovaní Nosickej priehrady. Prví hostia sem zavítali v roku 1959. O najmladších slovenských kúpeľoch v Nimnici sa hovorí aj ako o minerálnej perle Slovenska. Jediné zloženie prírodnej minerálnej vody je ako stvorené na liečbu dýchacích ciest, tráviacich ústrojov, obehového, pohybového a

nervového aparátu, gynekologických a onkologických chorôb. Pre toto bohaté spektrum liečebných účinkov sem ročne prichádzajú tisíce návštevníkov, pacientov. Ľudí, čo chcú byť ešte zdravší. Okrem zdravia tu nájdú aj relax a únik pred uponáhľaným svetom.

Misia – nájdí bazén

Stavili sme na tunajší medicínsky wellness. Špeciálne procedúry sme si nerezervovali, ak máte o ne záujem, vopred sa treba telefonicky objednať. Prichádzame autom od Púchova, odtiaľ je to naozaj blízko, vari tri minúty cesty. Na počudovanie nemáme žiaden problém

s parkovaním! Pre diagnózy typu „Pozor, zápchy!“ či „Parking full!“ je to prvá liečivá informácia. Voľné miesta sú hneď pri autobusovej zastávke a ďalší šok – parkovné sa neplatí.

Aj keď sme Nimnické kúpele pracovne i súkromne míňali nespočetnekrát, v úlohe kúpeľného či wellness host'a máme premiéru. Podľa oddychujúcich ešpézetiek na parkovisku sa tu stretáva klientela hlavne z okolia – Ilava, Bytča, Považská Bystrica. Tá asi najlepšie vie, čo nablízku má... Už doma padlo rozhodnutie, že v Nimnici využijeme medicínsky wellness. Tabuľková križovatka pri vchode kúpeľov nás naviguje k liečebným domom, na zistenie adresy wellness však potrebujeme vlastný jazyk.

A tak prichádzame do „prijímacej kancelárie“ liečebného domu Salvator. Hm, trafili sme vedľa. Ďalší cieľ je Balnea Grand, budova oproti. Manželia pred nami to vzdali. Otočili sa na podpätku a odišli domov. Asi si zabudli pribaliť do kúpeľov aj trpezlivosť. Nás v Balnea Grand vybavili expresne, asi do minúty – aj čo sa týka informácií. Viac šťastia mali ľudia po nás. Natrafili už na novú zmenu a recepčná ich nasmerovala okamžite, ochotne a

presne. Pridali sme sa k nim. V spleti rôznych iných informačných tabúl nám beztak chvíľu trvalo, kým sme našli správnu cestu. Jeden „darček“ nás čakal v šatni. „Vyfasovali“ sme totiž skrinku priamo za dverami. Ukladanie osobných vecí do nej sprevádzal adrenalin a vyvrcholilo to úderom vchodových dverí do hlavy.

Wellness s pridanou hodnotou

Po prvotných peripetiách vchádzame do nádherného priestoru s majestátnym lustrom. V relaxačnom bazéne s „bublinkovými lavicami“ aj masážnym vodopádom trávime prvú štvrt'hodinu a spolu s nami ďalších desať ľudí. Prvý dojem je naozaj príjemný. Pridanou hodnotou sú vygravírované tabule s užitočnými informáciami o procedúrach: ako vám pomôžu, koľko času nimi strávite a čo treba spraviť pre žiadaný efekt. Pri saunách je pult s obsluhou, kde dostanete plachtu. Na prvý pohľad je jasné, že Nimnické kúpele do wellness vybavenia investovali, a keď má návštevník chuť na ktorúkoľvek zo saun, nájde ju zapnutú. Bylinková, soľná, fínska aj infra. „Okoštovali“ sme všetky, sprava doľava.

Kneippov kúpeľ tvoria štyri bazény a strieda sa tu teplá so studenou vodou. Zaujímavá masáž chodidiel s návodom – teplú vodu využiť, koľko sa vám žiada, v studenej vydržať, koľko sa len dá. Odporúčaných je šesť opakovaní, nám stačili štyri. Kým trávime čas v infra saune, do studeno-teplého kúpeľa prichádza ďalší pár. Pani sa čuduje, ako pekne sa tu zmenil interiér, aké je všetko vnovené a ešte ponúkajú aj pitný režim. Mimochodom, pri umývadle sú po dva kohútiky. Z jedného tečie obyčajná, z druhého minerálna voda. Pani svojej polovičke vysvetľuje princíp Kneippovho kúpeľa. Muž však odvrkne, že do studenej vody veru nevkročí. Vraj sa sem prišiel v tomto chladnom počasí vyhriať, nie mrznúť...

Odporúča sa, že aj po infra saune je vhodné znova sa osviežiť. Cestu nám zahatá výrobnik ľadu. Wow, z fínskej sauny do ľadu? Toto sme ešte nikde nevideli...

Naozajstné bylinky a teplé ležadlá

Priznávame, netušili sme, čo sa skrýva pod pojmom tepidária. Spomínajú ich v zozname procedúr a v cenníku, ale o čo presne ide, zvestovali spomínané gravírované infotabule. Sú to tvarované keramické vyhrievané ležadlá. Zabalíte sa do plachty a vychutnáte si nepredstaviteľne príjemný pocit, ktorý vás zrazu objime. A pritom sem chodí tak málo ľudí... Asi to považujú za stratený čas, povedia si – veď ležať môžem aj doma pred telkou. No pozor, toto je úplne iný level!

Ak ste niekedy okúsili bylinkovú saunu, kde vám nakvapkali nejaký olejček, tak nimnická bylinková je tiež iná liga. Poctivý harmanček, neskutočná vôňa. Jednoducho zážitok. Podobne ako soľná sauna. Okolo vás je síce len para, ale pocit, že robíte niečo pre svoju pokožku... Hriech nevyskúšať to.

V čase našej prepadovky, podvečer a uprostred týždňa, využilo ponuku medicínskeho wellness okrem nás asi tridsať návštevníkov. Bol to akurátny počet, navzájom sme si nezavadzali a postupne sa vystriedali. Vírivka bola nonstop obsadená, o tú bol najväčší záujem. Dve hodiny ubehli ako voda, aj nám

vytránilo. Pri odchode sme si dali odporučiť reštauráciu. Tá je v areáli liečebného domu. Pri vkusne prestretom stole, s menu, ktoré neurazí, a v príjemnej atmosfére si vychutnáte dozvuky tepla a relaxu z wellness.

Zabrzdíme, sme v kúpeľoch

My ľudia sa večne niekam ponáhľame. Aj v kúpeľoch počas wellness máme pocit, že musíme vyskúšať všetko, prví a hneď. Potom to vyzerá tak, že ozlomkrky skáčeme z jednej procedúry na druhú. Ako keď otvoria nový supermarket. Hodina-dve sú na vyžitie v takomto wellness naozaj málo. Možno to postačí ľuďom, ktorí sú tu už doma a presne vedia, čo chcú. Na premiéru v Nimnických kúpeľoch preto vrelo odporúčame minimálne dvojhodinový vstup. Keďže ide o prostredie,

kde sa žiada nastaviť pohodovú tepovú frekvenciu. V kúpeľoch nie sme na pretekoch.

Útulné, nenápadné, moderné

Nimnické kúpele sú rozlohou skromnejšie. Komplex je vsadený do svahu, prostredie pretvorili na príjemný park, všade sú bezbariérové chodníky. Čím vyššie stúpate, tým lepšie dovidíte na Nosickú priehradu. Takúto scenériu vám pohľad z auta nedožičí. Areál už na prvý pohľad pôsobí moderne a sviežo.

Kúpele využili svoju polohu a návštevníkom ponúkajú prechádzky po okolí aj náročnejšie túry v horách, ktoré liečebný areál obklopujú. Keď večer opúšťame kúpele, všade je ticho. Hudba a spev muzikantov, čo zabávajú ubytovaných hostí, sa na sekundu rozliali svahom, no my sme ich zahnali späť do dverí. A zatvorili ich zvonka. V diaľke vnímame prejazd nočného rýchlika. Aj ten by mohol spomaliť, veď „fčí“ okolo kúpeľov.

Radovan Stoklasa

Procedúry	9/10
Starostlivosť	6/10
Služby	9/10
Gastro	8/10
Celkový dojem	8/10

Krížovka

V krížovke je ukryté príslovie: Lepšie, keď ťa...

Do redakcie nám prišlo 119 správnych riešení tajničky, ktorá sa ukrývala vo vianočnej krížovke uverejnenej v dvojmesačníku Trenčín región, č.1/ročník II. Spomedzi nich sme vyžrebovali štyroch šťastlivcov a Helene Hrazdilovej z Partizánskeho, Božene Drahutovej z Dolných Kočkoviec, Antonovi Hromadovi z Nedožier a Emilii Jakušovej z Bodovky sme už aj odovzdali knižné publikácie. Srdčne blahoželáme!

Autor krížovky: Juraj Mitošinka	zvyk, obyčaj (kniž.)	Richarda (dom.)	chirurgicky odstraňujú	oraním vníkol	Pomôcky: saurus, arnika, Akis, Arés, úzus	poloha visiaceho tela	skratka súhvezdia Delfín	citoslavce prekvapenia	mužské meno		z výšky, zvrchu	rachotí, buráca	albánske platidlo	strýkovia (hovor.)	zhrbnutá jazva (lek.)
trauma					nadul citoslovce zvuku pri chrúmaní					nahroma- denie					
1. časť tajničky										3. časť tajničky úplne vypi					
našetril (hovor.)								kľúčom otvoril vypúšťať slzy							
vyhynutý jašter							sliedi (expr.) určená na tavenie					veľký orchester bledá do modra			
Pomôcky: Danae, na- dir, keloid, lek, kris	hlasito	ta malý nos				laba, dlabá podnožník (astron.)						rímske číslo 52 mužské meno			
pohol					nahliadni matka hrdinu Persea						súbor nádob malajzij- ská dýka				
živočíšny tuk					cudzie mužské meno kemping					kovová látka grécky boh vojny				omyl, chyba (hovor.)	južná rastlina
mesto v Čechách			dymiť, čmudiť Izidor (dom.)						liečivá bylina omotaj						
zatenia (bás.)								obriadil (hovor.) okultné krvácanie							
2. časť tajničky															
kopaním skypri pôdu						syn lesného boha Fauna					pustí sa do niečoho				

Vyhraďte knižku!

Odmenu pre jedného z úspešných riešiteľov krížovky je knižná publikácia pre deti od 5 rokov – O Štierikovi, kamennom mužíčkovi. Veselý dobrodružný príbeh o kamennom mužíčkovi, ktorý ožil. Nádherné ilustrovaná kniha o rodine, láske a priateľstve z pera Silvie Havelkovej. Ilustrovala Veronika Mercellová.

NAJBLIŽŠIE ČÍSLO
prinesie

Predstavujeme

okres Partizánske aj na tanieri

Kúpeľná polícia

putovanie po trojici kúpeľných centier
završíme v Bojniciach

Otestujte si vedomosti o prievidzskom okrese

1. Jednou z najväčších atrakcií bojnickej zoo sú dve slonice, ktoré tu žijú viac než 30 rokov. Ako sa volajú?

- Maja a Guľa
- Jala a Duľa
- Guľa a Čuja

2. Kto založil sklársku hutu v Gáplí?

- benediktíni
- jezuiti
- františkáni

3. Prvým farmárskym produktom z dielne bani bol hliva ustricová.

Dodnes ju pestujú v

- bani Nováky
- bani Handlová
- bani Cigeľ

4. Marián Filo so svojim tímom varil aj pre holandskú kráľovnú Beatrix. Tá na Slovensko zavítala v roku

- 2006
- 2007
- 2008

5. Kto bol posledným šľachtickým majiteľom Bojnického zámku?

- Pavol Pálfi
- Alexander Turzo
- Ján František Pálfi

Správne odpovede: 1/A, 2/B, 3/A, 4/B, 5/C

Karel Gott na Trenčianskom hrade!

Trenčiansky hrad láme rekordy. Jediná fotka na sociálnych sieťach dokázala upútať toľko ľudí ako doteraz žiadna iná.

Hrad totiž navštívil maestro Karel Gott s manželkou.

Návštevu českého slávika ohlásili z trenčianskeho hotela Elizabeth. Sprievodcu hradom mu robil Ján Žovinec. Privítal ho pri studni lásky so slovami: „Láska je to, čo nás sprevádza po celý život, a vy o láske nádherne spievate.“ Počas prehliadky hradu maestro nespieval, a ani ho o to nikto nežiadal, ako s úsmevom dodal sprievodca. Spoločne sa však odfotili a fotka, ktorú so súhlasom Karla Gotta zverejnili na facebooku, okamžite vzbudila pozornosť fanúšikov hradu aj speváka. Dokonca sa na vlastnom profile pochválil aj svojou prvou selfie v živote. A tá vznikla na Trenčianskom hrade. Karel Gott bol unesený krásou hradu a prekvapila ho informácia, že dominanta Trenčína je otvorená celoročne už celých 30 rokov. Pôvodne sa chcel spevák

foto: FB Trenčiansky hrad

foto: FB Karel Gott

len poprechádzať po nádvorí, no Ján Žovinec mu ponúkol návštevu zrekonštruovaných Kasární. Ako milovník umenia a maliar s nadšením obdivoval výstavu obrazov. Karel Gott s manželkou sa nebránili rozhovorom s návštevníkmi hradu. „Nakoniec všetkých dojal malý chlapec, ktorý pristúpil k maestrovi a zaželel mu veľa zdravia,“ doplnil sprievodca. Spevákovi sa Trenčiansky hrad natoľko páčil, že sa sem chce vrátiť. Ján Žovinec mu dal slovo, že ak ešte bude na hrade, rád ho bude opäť

sprevádzať. Karel Gott si z hradu odniesol zážitky i darčeky v podobe publikácií o hrade aj Trenčianskom kraji.

Ján Žovinec však v súvislosti s návštevou Karla Gotta dostal ešte jeden darček. Počas „kávičky“ v Dubnici nad Váhom sa totiž dámy pri vedľajšom stole rozprávali o spevákovom pobyte v Trenčíne. A boli hrdé na to, ako „si maestra na Trenčianskom hrade krásne utlil“.

(ras)

Gospelový zbor z Novej Dubnice má európske zlato!

Skvelý úspech! Európska únia umenia (EUU) udelila cenu „Zlatá Europea“ speváckemu zboru The Gospel Family z Novej Dubnice.

Ide o európsky titul za umeleckú a kultúrnu činnosť.

Novodubnický zbor zaujal desaťročnou umeleckou činnosťou, EEU ocenila jeho pestrý repertoár s výrazným akcentom na kresťanskú interpretačnú a hudobnú tvorbu. EEU si všimla mimoriadnu hodnotu jeho koncertných vystúpení, pričom vyzdvihla schopnosť zboru zasiahnuť diváka obsahom a textom piesní. A aby toho nebolo málo, odborníci ocenili aj hudobné a pódiové aranžmány, ktoré účinne a pozitívne oslovia každého.

„Pre nás je to veľká satisfakcia za to, čo už desať rokov robíme so skupinou nadšených ľudí. Keď si predstavím, že túto cenu od prezidenta EEU spolu s Václavom Havlom dostal napríklad aj gitarista kapely The Rolling Stones, tak

je to pre nás veľká česť. Ostávame však pri zemi a ocenenie nás motivuje k tomu, aby sme pracovali ešte viac,“ uviedol vedúci skupiny Juraj Hort.

The Gospel Family vznikol v roku 2007, má približne 40 členov a jeho repertoár tvoria prevažne tradičné gospelové evergríny, ale aj klasika, pop, slovenské chrámové piesne, zborové chorály a iné. A že ich spev je jedinečný a dosahuje minimálne európsku kvalitu, o tom niet pochyb.

Európska únia umenia sa už dve desaťročia snaží podporiť alebo verejne oceniť významné umelecké a kultúrne aktivity v Európe i ďalších krajinách sveta. Ceny v piatich kategóriách dodnes odovzdali 300 laureátom zo 46 štátov na všetkých svetadieloch. V posledných troch rokoch sa EEU zameriavala na výber umeleckých a kultúrnych aktivít, ktoré poukazujú na historické a duchovné základy a tradície Európy.

(ras)

Z POŠTY

Vaše noviny som objavila náhodne, na úrade v Beluši, odkiaľ ich priviezol môj manžel, keď niečo vybavoval. Dobré som si v nich počítala a dozvedela sa veľa novinek a zaujímavostí. Trebárs aj o tom, kto zaviedol zvyk piecť oplátky v Pruskom – odtiaľ pochádza môj manžel, a tiež to netušil.

Ďakujem vám touto cestou za dobré čítanie a prajem veľa zaujímavých a podnetných článkov i v roku 2017.

Dagmar Karasová, Dubnica nad Váhom

Pozdravujem z Prievidze. Na úvod ešte želim v tomto novom roku veľa, veľa DOBRÉHO SVETLA Vám, no a všetkým v redakcii príjemný a pohodový každý deň roku, veľa dobrých nápadov a dopisovateľov tohoto krajského dvojmesačníka.

V najnovšom čísle ma zaujal článok „Kraj je bohatší o 900 nových fotografií“. Keby som bola o akcii vedela, tak by sme Vám poslali súbor fotografií a reportáží z nášho fotomaratónu „Horná Nitra objektívom a perom mladých“, ktorý sme robili v spolupráci s našou Oblastnou organizáciou cestovného ruchu – pani Maliarikovou. No a teraz chystáme už druhý ročník.

Magda Malichová, Prievidza

Celej redakcii zo srdca prajem v novom roku 2017 veľa radosti, spokojnosti, osobných i pracovných úspechov.

Mária Duchovičová, Kolačno – Veľké Uherce

Želám Vám veľa super nápadov a zaujímavých článkov. Ďakujem za perfektné články.

Zuzana Tehlárová, Beckov

Napísal nám aj pán Emanuel Michalka z Novej Lehoty alias „Hornej Dolnej“. V našom článku mu nesedela informácia o tom, že v obci nikdy nebol ochotnícky súbor, iba ak v škole. Naše informácie teda dopĺňame o tie jeho, ako rodáka. V Novej Lehoty mali ochotníci zázemie a pracovali pod režisérskou taktovkou riaditeľa školy pána Nováka. Aj jeho zásluhou v obci postavili kultúrny dom. Neskôr sa ochotníkom venoval jeho nasledovník František Briška. Premiéry tu mali rôzne divadelné hry slovenských autorov – Kubo, Statky zmätky, Pyšná páva, Ženský zákon a iné. Ďakujeme za doplnenie, radi ho uverejňujeme.

(red)

Posteľ plná mravcov

Veľká noc nesie v sebe množstvo prívlastkov, legiend či ľudových múdrostí. V každom kúte Slovenska má osobitý čaro. Ide nepochybne o najvýznamnejší kresťanský sviatok, kde sa všetko dôležité odohralo v deviatich dňoch: Kvetná nedeľa, Modrý pondelok, Sivý utorok, Škaredá streda, Zelený štvrtok, Veľký piatok, Biela sobota, Veľkonočná nedeľa, Veľkonočný pondelok. Veľká noc, to je aj oslava príchodu jari, čas, kedy vraj treba skoro ráno vstávať, umývať sa rosou, aby sme neboli chorí... Čas, kedy dievčatá posýpali okolie chalupy mravcami, aby mali veľa frajerov. A, naopak, chlapci dávali dievčatám mravce do posteľe, aby vraj neboli lenivé. Čo všetko sprevádzalo tento sviatok v Trenčianskom regióne a čo z neho sa zachovalo dodnes?

Kyselica či Morenica

Veľkonočné obdobie sa v tradičnom ľudovom kalendárnom zvykosloví začínalo 14 dní pred Veľkou nocou, na Smrtnú nedeľu. Mládež vtedy vynášala zosobnenie zimy Morenu von z dediny. Dievčatá urobili figurínu zo slamy a handier, obliekli ju a v sprievode niesli po dedine. Na konci ju vyzliekli a niekde aj v „šatách“ hodili do potoka. V Kálnici zaznamenali tento zvyk v prvej štvrtine 19. storočia. Na Myjave sa používal aj názov Kyselica, v obciach Uhrovej doliny zasa Morenica. V kostole sa zahaľovali križe a takto boli až do Veľkého piatka. Kvetná nedeľa bola týždeň pred Veľkou nocou. V kostole sa čítali, niekde aj spievali pašie – state z evanjelia o umučení Krista. Posväcovali sa aj narezané bahniatka ako symbol sláv-

neho príchodu Ježiša do Jeruzalema. Doma ich zastokli za obrazy alebo za hradu, aby ochraňovali domácnosť. Pri búrke ich potom počas roka pálili, aby do domu neudrel blesk. Popoludní chodili menšie dievčatá spievať pod okná „nové leto“. Stuhami vyzdobili bahniatka a niesli košíčky na varené vajíčka zafarbené cibuľovými šupami. V Selci pritom spievali:

„Nové leto ide, radujte sa ľudje.
Ludje sa radujú, fľačence spjevajú,
kirjeelejson.
Sadila som ružu, pot selskú vežu,
nescela mi rvostit, bes bošskej
milosti,
haj-haj-haj, pani bakpo, vajko daj,
ešče jenno vajíčko, lebo je to
máličko.“

Namiesto zvonov rapkáče

Na Kvetnú nedeľu sa nepracovalo a v okolí Trenčína bola zakorenená predstava, že kto perie piestom, zničí úrodu ovocia do vzdialenosti, kam až počuť búchanie piesta. Veľkonočné sviatky vrcholili počas Veľkého týždňa, niekde nazývaného aj Pašiový. Na Zelený štvrtok sa „zaväzovali“ v kostoloch zvony a nahradili ich rapkáče a klepáče. Gazdine pripravovali jedlá zelenej farby – zo

neho dňa, ale väčšinou sa dodržiaval až do Vzkriesenia.

Na Veľkonočnú nedeľu dievčence maľovali kraslice a mládenci pletli korbáče. Podľa veľkosti buď štvorák, alebo šestorák. Na ich výrobu používali vřbové prútie. V Záriečí pletli korbáč z 11 prútov, Kubrania aj „šestnástoráky“.

Šibačka je staršia

Na Veľkonočný pondelok sa zväčs ráno chodilo oblievať a šibať. Starším zvykom v našom kraji bola šibačka, polievačka sa začala praktizovať až po 1. svetovej vojne. Mládenci oblievali fľaškou, hrnčekom, „kýblom“. Brániace sa dievča často hodilo aj do potoka. V Selci za chladného počasia naložili chlapci na vozík parák, v ktorom kúrili, aby nebola studená voda. K slovu sa potom dostali aj korbáče. V súčasnosti sa kúpanie mení skôr na spoločenskú udalosť, kde sa dievka symbolicky pokropí voňavkou. Menší oblievači dostali kraslice alebo peniaze, tí väčší po pohárikú pálenky, vajíčka, niekde kus slaniny či klobásy, ba aj koláč sa pritrafil. Potraviny si potom rozdelili na tancovačke. Večer bývala v krčme zábava s tancom, prvá po dlhom pôstnom čase. Na druhý

špenátu, žihľavy či zo šťaveľa. Na Veľký piatok sa všetci, ešte pred východom slnka, umývali v potoku, aby boli zdraví po celý rok. V noci na sobotu posýpali dievky okolie chalupy mravcami, aby mali veľa frajerov. Mládenci v Záriečí zasa sypali mravce dievkam do posteľe, aby neboli lenivé. Veľký piatok bol najväčším sviatkom evanjelikov. Pre katolíkov bol dňom prísneho pôstu, ktorý oficiálne trval do poludnia nasledujú-

deň ráno sa vybrali dievčence polievať chlapcov, nič za to nedostali, ale často to skončilo rovnako ako v pondelok...

Veľkonočné zvyky mali v minulosti pozitívne ovplyvniť zmeny v prírode, zabezpečiť prosperitu hospodárstva pred začiatkom jarných prác. Dnes sa s nimi stretávame skôr v javiskevovej podobe a sú dôkazom pestreho života našich predkov.

Leo Kužela